

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezne številke 20 vin. ::

:: Telefon štev. 216. ::

C. Kr. poštne hran. št. 64 846
Kr. ogrsko „ „ „ 15.649

Izhaja 10. in 25. vsakega meseca. — Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cena inseratom po 30 vinarjev od enostopne petit-vrstne, za večkratno inseracijo po dogovoru. ::

Vsebina: Navodilo za vodstvo živinorejskih zadrug. Dolžnost bolniškega zavarovanja članov načelstva in uradnikov gospodarskih zadrug. Sadni špalirji ob steni. Ustanavljajmo zadružna okrožja! Boj proti razkosavanju kmečkih zemljišč. Točnost v izplačevanju posojil. Hranilne vloge na tuje ime. Krmljenje krav po zimi. Ali je dopustno zvišati deleže (pri zadrugi z omejenim jamstvom) na ta način, da se izpremenijo pravila? Kako je oskrbovati svinje v poletnem času. Skrbite za strokovno izobrazbo svojih sinov. Zadružni pregled. Gospodarske drobtine. Občni zbori. Bilancee.

Navodilo za vodstvo živinorejskih zadrug.

Najvažnejši popravek vsake živinorejske zadruge je pravilno voditi vse potrebne knjige. Te so: blagajniški dnevnik, kamor naj se sproti zapisujejo vsi prejemki in izdatki. Podatki morajo biti toliko natančno označeni, da se vsak čas in takoj lahko razvidi, zakaj se je denar izdal ali prejel.

Knjiga pristopnic mora biti pravilno vodena. Natančno je zapisati ime in priimek vsakega člana, stan, hišno številko in vas, v kateri stanuje. Vsak član se mora pravilno podpisati lastnoročno s črnilom. Podpis s svinčnikom je neveljaven. Kadar pa član sam ne zna pisati, naj se dotičnik podkriža in dve priči podpišeta. Dotični, ki ime podpiše, mora pistaviti . . . podpisal in priča.

Imenik članov je javna knjiga. Biti mora vsakemu na vpogled, zato jo je treba natančno voditi. Zapisati je ime in priimek, stan, hišno številko, vas, kjer član stanuje, dan pristopa, koliko deležev je vplačal, delež brez pristopnine. Kadar član izstopi, se tudi zapiše dan izstopa (koncem leta). V opombi

pa naj se zapiše, kdaj je bil član v seji sprejet, oziroma kdaj je izstopil.

Sejni zapisnik odborovih sej, kamor se vpisuje dnevni red seje, došle navzoče odbornike in sklepe, naj se vodi na kratko, vendar tako, da se jasno razvidi, kaj se je sklenilo. Po sklepu seje naj se navzoči odborniki lastnoročno podpišejo. Najbolj pametno je, da se naroči posebna knjiga, da vse seje ostanejo skupaj in se nič ne more zgubiti, kar se pri zapisnikih večkrat dogaja. Istotako je nabaviti eno knjigo za zapiske občnih zborov

To so najvažnejše točke, katere mora najpoprej vsaka zadruha izpolniti, ako hoče red imeti. Tako je potem tudi za revizorja delo lahko, kadar je potreba napraviti revizijo in računski zaključek.

Vse potrebne tiskovine je naročiti pri Zadružni zvezi.

Seje načelstva je pogosto sklicevati, najmanj pa vsaj 4krat na leto.

Zadruha, ki sej redno ne sklicuje, nima prave življenske moči v sebi. Seje so pri živinorejski zadrugi najbolj važne in je v začetku obstoja zadruge vse delovanje edino

le iz sejnih zapisnikov razvidno. Zapisnik naj se vsaj toliko lepo napiše, da ga je mogoče razločno čitati. O potrebi plemenskih bikov in mrjascev naj se sklepa v seji. Dalje kako visoka naj bode skočnina za krave in svinje zadružnikov. Pod kakšnimi pogoji se bodo oddali mrjasci in biki. Kako se hoče delati za popravo hlevov in svinjakov. Kako zboljšati pašnike, napraviti tam potrebna napajališča, posekati grmovje. Razpravljati je tudi o popravi hlevov.

Tehnično delovanje živinorejske zadruge obstoji v tem, da se skrbi za dobre plemenske bike, ki morajo biti licencirani. Paziti pa je na zakotne slabe bike, kateri se dostikrat brez licenciranja spuščajo. Take bike je naznaniti okrajnemu glavarstvu.

Lastnike zadružnih bikov se mora večkrat nadzorovati, ter gledati, da se skoki natančno in vestno zapisujejo v spuščalni zapisnik. Paziti je, da nima plemenjak več kot dva skoka na dan in to le v presledkih 6 ur. Tudi ti skoki se ne smejo pogosto pojavljati. Pri skokih naj imajo vedno krave zadružnikov prednost. Bikorejec mora bika vpregati za lahka dela. Le tako bode ostal bik zdrav, čvrst, pohleven in dolgo časa za rabo. Preprečiti je grdo ravnanje, pretepanje ali prenaporno vožnjo za plemenjaka. Bik naj se vedno napaja izven hleva. Dobivati mora redno, akoravno malo ovsa dnevno. Paziti je nadalje, da se bik vedno krtači, da ne bode dobil bolezni na koži. — Predno se bik spušča na kravo, se je prepričati ali je krava zdrava na spolovilih. Zadnje čase se pojavlja nalezljiva bolezen na spolovilih, katera se pri oplemenitvi prenese od krave na bika in bik potem lahko okuži vse krave, katere se priženejo k oplemenjenju. — Ako se rabi bika dalje kot dve leti za skakanje, dobi bikorejec mesečno 10 do 20 K nagrade. Prošnjo za te nagrade je vložiti potom živinorejskih zadrug, katere morajo dati potrdila, da je bik res čez dve leti v rabi, da

so krave rade breje po njem in da je zarod bikov lep.

Nadalje je delati na to, da se živina redno ob določenem času krmi. Priporoča se po zimi dvakratno, po leti trikratno krmljenje. Krmi naj vedno enainista oseba. Napaja naj se vedno izven hleva, da se živina sprehodi, kar ugodno vpliva na zdravje živine. Živina naj se redno krtači. Redno krtačenje povzroča, da živina krmo boljše prebavlja in je tudi manj porabi. Po krtačenju naj se živini dobro nastilja. Hlev je urediti tako, da gnojnica takoj odteka iz hleva, akoravno hlev ni betoniran. Gnojnica povzroča smrad v hlevu in okužuje zrak, ki živini škoduje. Hleve je zračiti na tak način da ni prepriha. Pajčevina naj se omete, hlev naj se redno vsako leto pobeli, tako bode bolj svetel in se razkuži ter golazen uniči. Tudi lesene hleve je pobeliti. To malo truda stane, vendar mnogo koristi.

Paziti je nadalje, da živinorejci ne bodo prodajali najlepših telet. Mesarju se naj da tele, ki ni za rejo, najboljše je ohraniti za pleme, posebno pa tedaj, ako izvira tele od dobre krave mlekarice in lepega čvrstega plemenjaka. Ako je kak posestnik prisiljen tele vseeno prodati, potem naj se dela na to, da sosedni posestnik morda svoje slabejše tele mesarju proda in prevzame dobro od soseda. Opozoriti je posestnike, naj se navadijo takoj po porodu teletom popke zavezovati, ker se prav pogosto pojavlja vnetje popka, ker se premalo pazi na to. Tako pa gre mnogo najlepših telet pod nož. Kadar se lepo tele ohrani za pleme, naj se skuša vplivati na to, da dobiva tele dolgo časa, ako tudi ne veliko množino mleka na dan. Tele mora dobivati najboljše sladko seno in ovsa. Rezanica ni za teleta. Tele, ki se krmi z rezanico, dobi velik vamp, praznoto za pleči in tudi slabe kosti. Tele dobro krmo pozneje dobro poplača. Prvo leto rabi redilno krmo z vsemi redilnimi snovmi za potrebno rast kosti,

mesa, tolšče in tvorbo telesne gorkote. V hlevu ne sme biti tele privezano in krmiti se mora iz nizkih jasli. Visoke jasli povzročijo vleknen hrbet in praznoto za pleči. Teleta naj bodo v posebnih ograjah, na svetlem in suhem prostoru v hlevu. Teleta je spuščati na prosto, ko še sesajo. Napraviti je poleg hleva tekališča, kjer se vadijo v hoji in utrjujejo v zdravju. Tako oskrbovan teliček hitro raste, je zdrav, krmo dobro prebavlja, je dober v hoji, dobi močne kosti in v dveh letih skoraj popolnoma doraste. Slabo zrejeno tele v treh in štirih letih ne bode tako doraslo.

Za dobre pašnike najzadruška skuša skrbeti na ta način, da se vsako leto določi 1 ali dva dni za ureditev pašnika. Vsak solastnik pašnika pošlje 1 ali 2 delavca, da posekajo potrebno grmovje, popravijo plotove in pregraje, razgrabijo odpadke, popravijo pota. Tako se na priprost način veliko pripomore za zboljšanje pašnika. Ako je le mogoče, je potreba skrbeti za gnojenje pašnika. Zagnojen pašnik daje bolj redilno krmo. Hudo je za živino, ako mora na paši stradati. Noben svet ni tako dobro izkoriščen, kot dobra paša.

Vplivati je na popravo hlevov, vendar je paziti, da se isti ne popravljajo predrago in nazadnje niti ne odgovarjajo modernim zahtevam. Preveliko važnost se polaga na obokanje hlevov. Res je obokan hlev za slučaj ognja bolj varen, vendar pa obok v hlevu nima posebne druge vrednosti. Strop je lahko tudi lesen. Glavna stvar je, da se napravijo v hlev ventilacije, po katerih prihaja dober zrak in odhaja slab nezdrav zrak. Ventilacije je napraviti tako, da ne povzročajo prepiha. Hlev naj bode tlakovan. Tlak ni potrebno debelo cementirati. Jasla naj bodo nizka. Jarki morajo biti urejeni tako, da gnojnica takoj odteka iz hleva. Gnojnična jama naj bo združena z gnojiščem. Pod gnojiščem je napraviti jamo. Tako se nobena kaplja gnojnice ne izgubi. Ako se dela vsako zase, stane preveč in zavzame preveč pro-

stora. Hlev se mora redno beliti, da bode bolj svetel in zdrav. Paziti je pri popraviljanju. Zidarji mnogokrat preveč cementa porabijo, delajo vse masivno in večkrat tudi nepraktično. Kolikokrat je opaziti na deželi, da je poprava hleva stala 200 K preveč in je hlev slabo urejen. Ako se želi dobiti podpore, je skrbeti, da je hlev svetel, zračen, primerno tlakovan in z gnojnično jamo v zvezi. Vzame naj se tak zidarski mojster, ki se je udeležil tečaja za popravo hlevov. Isto velja za popravo svinjakov.

Za povzdigo prašičjereje je skrbeti na ta način, da se dobijo v kraj mrjasci takega plemena, ki odgovarja ljudskim potrebam. Pleme ne sme biti preveč mehkužno. Mrjasca je vzeti od takega rejca, kjer naravno vzgajajo v mladosti pujske. Pri izbiri plemena je presoditi poprej vse okolščine. Ako se rede prašiči bolj radi masti za domačo potrebo, se vzame lahko domače ali križano pleme, za hitro rast za meso in prodajo so bolj sposobni žlahtni prašiči. Pomniti je, da so žlahtni prašiči veliko bolj občutljivi in boleznij podvrženi, zahtevajo moderno oskrbovanje in dobro krmo. — Upliva naj se v prašičoreji na naravno vzgojo mladib pujskov. Poleg hleva naj bode tekališče, kjer se lahko v poletnem času kopljejo. Pri krmljenju se naj gleda na red in snago, da se zabranijo bolezni. Gnoj naj se redno spravlja iz hlevov in skrbi za nastiljo.

Mrjasca naj prevzame najboljši rejec z dobro urejenimi hlevi in dobro oskrbo, kateri se tudi ozira na vodila, katera se mu da. Skoke od svinj je redno zapisavati.

Da se goji zadružni duh med zadružniki, je večkrat napraviti sestanke, na katerih so na razgovoru če tudi preproste stvari. Navajati je člane na presojevanja živine, spoznavati dobre in slabe lastnosti. Napeljevati pri vsaki priliki tudi po gostilnah pogovore o živinoreji. Koliko prazne slame se na kmetih ravno v gostilnah premlati. V tem oziru je zmiraj dosti pogovorov. Zdaj je na vrsti

cena, spet krma, bolezni živine, gnojenje itd.

Pošiljati je k okrožnim sejam 1 ali 2 zastopnika živinorejske zadruga. Ako ne utegnejo odborniki, naj gredo drugi člani, ki se zanimajo za živinorejo. Okrožne seje so samo 1 ali 2 krat na leto in tedaj se jih je treba gotovo udeležiti. Pri takih posvetovanjih, ki so zaupna, sme vsak svoje želje, misli in zahteve na priprost način razložiti. Morda zna dati kak nov nasvet, ki bode povsod z veseljem sprejet. Vsaka zahteva se odpošlje na pristojno mesto in ima tudi bolj gotov uspeh, če jo kakšna skupna organizacija zahteva, kakor posamezne zadruga ali njih odborniki.

Prirejati je tudi kratka z malimi stroški zvezana poučna potovanja, katera so že mnogo koristila. Lahko se ogledajo pašniki, njih uredba, hlevi, živina, biki, dobre krave, planine itd

Praktični tečaji veliko pripomorejo k napredku v živinoreji. Ako pa teh ni mogoče prirediti, naj se vsako leto napravi eden ali dva predavanja o živinoreji. Za govornika je naprositi Zadružno zvezo ali deželni odbor. V prošnji je navesti vse želje predavanja, katera se mora pravočasno, to je vsaj 4 tedne predno se predavanje vrši, vložiti. Nobena zadruga naj ne misli, da je sama v deželi in da se morda na nje prošnjo že čaka. V deželi je že čez 50 zadrug in vsem se mora po možnosti ustreči. Predavanja se morajo večkrat določiti po cel mesec naprej. Drže se pa navadno povsod pravila, kdor poprej pride, tudi poprej melje.

Krištof France,
živinorejski inštruktor.

Dolžnost bolniškega zavarovanja članov načelstva in uradnikov gospodarskih in pridobitnih zadrug.

Upravno sodišče je razsodilo z odlokom z dne 2. decembra 1910 št. 12.531, da mora hranilnica in posojilnica v Trhov-Kamenicah,

ki je rajfajznovega sistema, svojega blagajnika in njegovega namestnika zavarovati po predpisu bolniško-zavarovalnega zakona.

Povodom te razsodbe se je zopet pojavilo mnenje, da hranilnice in posojilnice ne spadajo med podjetja, ki so dolžna svoje uslužbenice bolniško zavarovati. Jaz sem mnenja, da tako naziranje ni niti pravno niti stvarno utemeljeno.

Po § 1. bolniško-zavarovalnega zakona morajo biti bolniško zavarovani:

1. Vsi delavci in uradniki, ki morajo biti zavarovani proti nezgodam.

Tu je treba poudariti, da k podjetjem, ki so podvrženi zavarovanju proti nezgodam, ne spadajo samo taka, ki služijo pridobitnosti. Tako morajo biti n. pr. zavarovane proti nezgodam po poklicu požarne brambe občin in upravno sodišče je v neki odločbi izrecno ugotovilo, da v § 1. odstavek 1 zakona o bolniškem zavarovanju ni besedice govora o tem, da bi tu šlo samo za obrtna podjetja.

2. Delavci in uradniki v rudokopih, v železniških in paroplovnih podjetjih ali — kakor se glasi za naš slučaj odločilno mesto zakona — „v podjetju spadajočem pod obrtni red ali v kakšnem drugem podjetju, ki se izvršuje obrtoma.“

Kot delavce oziroma uradnike je smatrati tudi učence, volonterje itd.

Dolžnost zavarovanja se ne razteza na uslužbenice državnih ali drugih javnih podjetij.

Izrecno so izvzeti poljedeljski in gozdni delavci in uradniki od dolžnosti bolniškega zavarovanja in sicer po določbi upravnega sodišča tudi tedaj, ako so podvrženi zavarovanju proti nezgodam; njihovo zavarovanje je pridržano deželni zakonodaji, seveda morejo biti prostovoljno zavarovani.

Na temelju v izvlečku poprej navedenih določb se je tekom let vsled upravno-sodnih razsodb mnogo podjetij označilo kot „obrtoma izvrševana podjetja“ in so se vsled tega pritegnila dolžnosti zavarovanja; tako n. pr. posojilnice — celo v slučaju, da se dobiček po-

rabi v plošno koristne namene — vsi zavarovalni zavodi — medsebojno zavarovalni zavodi proti nezgodam in okrajne bolniške blagajne — kmetijske okrajne posojilnice in slednič tudi pridobitne in gospodarske zadruge. Že več let se drži upravno sodišče svoje razlage zgoraj omenjenega pojma „obrtoma izvrševanega podjetja“ in skoro dobesedno se ponavljajo v utemeljevanju razsodb sledeča izvajanja:

„Izraz „obrotna izvrševana podjetja“, se ne sme, posebno z ozirom na namen bolniško zavarovalnega zakona, zamenjavati s pojmom obrtna podjetja (na neposredni dobiček preračunana)“. Kajti z ozirom na potrebo pomoč, delavca v slučaju bolezni je popolnoma vseeno ali podjetje meri na dobiček ali ne, kakor hitro je isto le po načinu obrtnih podjetij urejeno. V prejšnjem slučaju izvršuje podjetje svoje posle stalno in pod vporabo dela, torej po načinu obrta ali obrtoma. Okolnost, da se čisti dobiček razdeli v občekoristne namene, ne spremeni nič načina obrtovanja.“

Velikega pomena je torej tudi za naše zadruge, da je upravno sodišče v celi vrsti razsodb pojem „obrotna izvrševana podjetja“ tako določilo, da je treba posle stalno in z uporabo dela izvrševati, pri tem je pa vsejedno, ali je namen splošno koristen, splošno gospodarski ali na dobiček namenjen. Kakor v pričetku navedena odločba iz najnovejšega časa kaže, ni misliti na to, da bi upravno sodišče spremenilo svoje naziranje, tem manj, ker razširjenje dolžnosti bolniškega zavarovanja odgovarja socialnopolitični smeri naše dobe. Po novem nemškem državno-zavarovalnem redu (§ 165) so vse v zvezah in posameznih zadrugah uslužbene osebe do zneska 2500 M letnih dohodkov dolžne, da so bolniško zavarovane. Avstrijski načrt socialno zavarovalnega zakona je, kakor znano, krog bolniškega zavarovanja dolžnih še daleč preko mej nemškega uzorca razširil. Radi tega je torej dobro sprijazniti se z misljo, da so naši zadržni uradniki in blagajniki naših posojilnic dolžni

biti bolniško zavarovani in sicer že na temelju sedanjega bolniško-zavarovalnega zakona.

Vsled tega je moje mnenje, da se pri obstoječih okolnostih nikakor ne moremo brniti dolžnosti zavarovanja in da za to tudi nobenega vzroka ni, posebno tudi temu ne, da je blagajnik posojilnice zavarovan. Iz svojih uradnih izkušenj vem, kako pogosto so posestniki in učitelji — katera dva stanova dajeta največ blagajnikov (seveda na Nižjeavstrijskem) — prisiljeni zaprositi deželo, da prevzame stroške bolniške postrežbe. Radi tega jim mora biti celo prijetno, da imajo v tem oziru neko pravno zaslombo in niso navezani na milost.

Stroški bolniškega zavarovanja tudi ne morejo strašiti, ker ne provzročajo nobenega posebnega bremena. Po § 34. o. z. z. morajo dve tretjini prispevkov, katerih visokost je določena v pravilih, plačati člani in eno tretjino delodajalec; za one, ki so dolžni biti zavarovani, pa ne dobivajo nikake denarne plače, je dolžan delodajalec plačati celoten znesek iz svojih sredstev. Po § 25. o. z. z. se prispevki, ki jih je treba plačevati v bolniško blagajno, odračunajo v odstotkih od plače; po § 9. o. z. z. ne sme biti temeljna plača manjša kakor je v navadi v dotičnem sodnem okraju. Za blagajnika posojilnic je torej plačati isti znesek, kakor za delavce z najmanjšo plačo. Tega nikakor ni težko plačati; toda tudi za druge stalno nastavljene združne uradnike ne bo prispevek visok.

Upravno sodišče je v posameznih slučajih spoznalo tudi člane načelstva posojilnic, da morajo biti bolniško zavarovani. V razlogih takega odloka je glede članov načelstva neke posojilnice navedeno sledeče: „Njeno poslovanje obsega dajanje kreditov članom zadruge, eskomptiranje in reeskomptiranje menic članov, preskrbovanje inkasa, intervencijo pri reševanju menic z domicilom, slednjič sprejemanje vlog za posojila in denarja na tekoči račun. Kakor sledi iz tega obstoji podjetje, ki izvršuje posle, ki v smislu člena 272 t. z. l.

št. 2, spadajo k relativnim trgovskim poslom in za katere velja tudi trgovski zakonik po § 13 zakona z dne 9. aprila 1873 l. d. z. št. 70., čeprav jih izvršuje kaka zadruga. Ker je v smislu trgovskega zakona smatrati trgovcem le onega, ki trgovske posle izvršuje obrtoma, ne more biti dvoma, da tudi zadruga, ki opravlja trgovske posle, predstavlja obrtoma izvrševana podjetja in vsled tega se mora tudi posojilnice smatrati čeravno ne pod obrtni red spadajoča, toda obrtoma izvrševana podjetja. Tudi glede članov načelstva se je morala bolniško zavarovalna dolžnost smatrati kot v zakonu utemeljena. Kajti čeprav je resnica, da izvoli občni zbor člane načelstva iz svoje srede ki imajo zadrugo zastopati v vseh ozirih in za njo podpisovati, če se prav torej predstavlja člani načelstva kot juridični namestniki zadruga, ki fizično ne more delovati, imajo v tem poslu lastnost delodajalca in kot taki niso dolžni biti bolniško zavarovani, je bilo vendar treba upoštevati, da ti člani načelstva obstoje iz načelnika, blagajnika, kontrolorja, da so torej vsakemu izmed teh članov načelstva poverjeni posebni posli, ki z juridičnim zastopstvom niso v soglasju, tako da oni, ki opravljajo te posle nosijo lastnosti uradnikov in so vsled tega dolžni biti bolniško zavarovani.“

Iz te utemeljitve, ki prejšnjo v marsikaterem oziru izpopolnjuje, je razvidno, da se je upravno sodišče odločilo vsled nazivanja članov načelstva za ravnatelja, blagajnika in kontrolorja v čemur se zelo kažejo lastnosti uradnika, odločno, da te funkcionarje proglasi za dolžne biti bolniško zavarovane. Jaz ne mislim, da je iz tega treba sklepati na dolžnost bolniškega zavarovanja naših članov načelstva, ki navadno opravljajo le častna mesta; vendar bo treba v vsakem posameznem slučaju delovanje članov načelstva natančno preiskati. Pri posojilnicah bi po mojem mnenju prišel kvečjemu v poštev načelnik in tudi pri tem bi se lahko z uspehom navedlo, da se njegovo delovanje, ki je bistveno omejeno na nadziranje poslovanja in vodstvo sej, ne da smatrati za

uradniško poslovanje. Jaz sem toraj mnenja, da se dolžnost bolniškega zavarovanja članov načelstva naših zadrug v obče, da z uspehom pobijati.

Sadni špalirji ob steni.

Naša lepa slovenska zemlja se odlikuje poleg drugih naravnih lepot tudi po prijaznih vasicah. Tujei, potujoči po njej, ne morejo prehvaliti ljubkih hiš sredi zelenih vrtov in opavajo jih pesniki v svojih domoljubnih pesmicah. Res krasen je pogled na bele hiše sredi sadnega vrta; ljubko gledajo z gričev in holmov v dolino na bogato polje. Njihov gospodar pa se poti na polju v trdem delu. Ko mu zalije znoj razgreti obraz, postoji, si obriše znojno čelo, njegov pogled pa splava tja k prijaznem domu, k njegovi hišici, ki mu je sreča, veselje, njegovo kraljestvo. Zadovoljen obrne proseče oko k nebu, v kojem odseva mila prošnja k stvarniku, da naj mu ohrani njegovo srečo, njegov ponos. In nad njim mu drobni škrjanček žvrgoleč in drobeč z svojo milo pesmico odgovarja, da je prošnja njemu uslišana. S podvojeno silo se vrne na delo.

Stene naših hiš in drugih poslopij pa lahko okrasimo z raznimi špalirji, ki napravijo na naše oko krasen utis, poleg tega pa nam s sočnatim sadjem poplačajo naš trud in nam delajo mnogo nedolžnega veselja. Krasen je špalir spomladi v cvetoči obleki, nepopisno lep jeseni obložen s sočnatim sadjem, ki nas smehljajoče vabi, da sežemo po njem. Ko utrgaš prvi sad, ga pokusaš in daš v pokušnjo svojcem ali prijatelju, občutil boš neznano in nepopisno srečo in s ponosom rečeš: To sem vzgojil jaz, to je delo mojih rok.

Katero sadje gojimo kot špalir.

Špalirje lahko gojimo iz jabolk, hrušk, marelic, breskev itd. Ob stenah je množina solnčne toplote mnogo večja in sadje je bolj v zatišju, zato uspevajo tam prav izborno tudi

marelice in breskve, če prav je podnebje drugače hladneje nego na Dolenjskem ali morda na Vipavskem. Tudi najzlahtnejše vrste jabolk in hrušk lahko sadimo tja in uspevali nam bodo prav dobro.

Podlaga špalirju.

Visokodebelno sadje cepimo na podlage, ki smo jih vzgojili iz pešek raznih vrst. Te podlage imenujejo navadno divjake. To ime je popolnoma napačno. Ako vsejem peške raznih plemenitih vrst, ne more vendar izrasti divjak. Taka podlaga je že iz korenine in v deblu požlahtnjena. Navadno trdimo, da iz take podlage zraste neužitni sad lesnik. Vprašam pa: Kdo pa je vžival tak sad? Saj nihče ne čaka, da bi rodil, temveč ga precepimo celo dvakrat. Pravih divjakov tedaj nimamo, ker jih tudi ne sejemo.

Špalirji in sploh pritlična drevesca zahtevajo posebnih podlag, da ostanejo nizka in ohranijo manjšo krono.

Pritličnim jabolčnim drevescem damo za podlago francoski dusen (*doucin*) (*Malus acerba*), za najnižje drevje prav malih oblik po francoski paradižnik (*Malus paradisicae*) ali rumeni holandski paradižnik (*Malus paradisica lutea*).

Hruške cepimo na kutno (*Cydonia communis*).

Češnje in višnje cepimo na mahaleb (*Cerasus mahaleb*), breskve, marelice, razne češplje in slive na St. Julien (*Prunus Lativa*).

Podlag navadno nimamo doma. Kdor jih želi, jih kupi prav po ceni (komad po 5 do 8 vinarjev) pri firmi W. Klenert, Baumschule, Graz, Körösisstrasse 72—74, kjer dobi zanesljivo dobrih podlag za razno pritlično drevje. Firma prodaja tudi eno in dvoletne cepljene pritlikavce, ki pa so seveda dražji in sicer od 1 K 80 h višje.

Cepitev.

Te podlage cepimo 50—70 cm visoko in sicer jih lahko sedlamo, oziroma okuliramo

(cepimo na oko). Priročnejše in hitrejše je okuliranje, hitrejše pa pridemo do več mladik potom sedlanja. Priporočal bi prvi način. Prvo leto raste cepljenec na dobrem in globoko prekopanem vrtu, drugo leto ga presadimo na stalno mesto k določeni steni.

Ob katere stene sadimo.

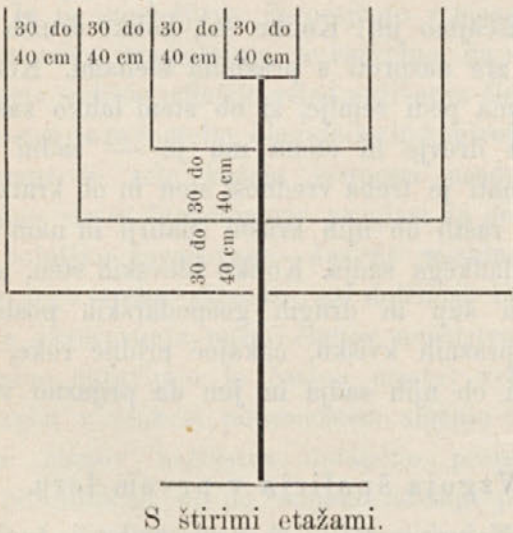
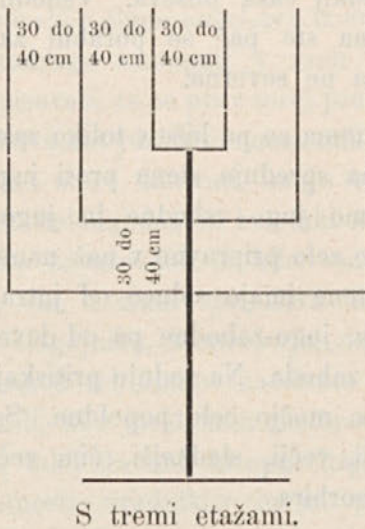
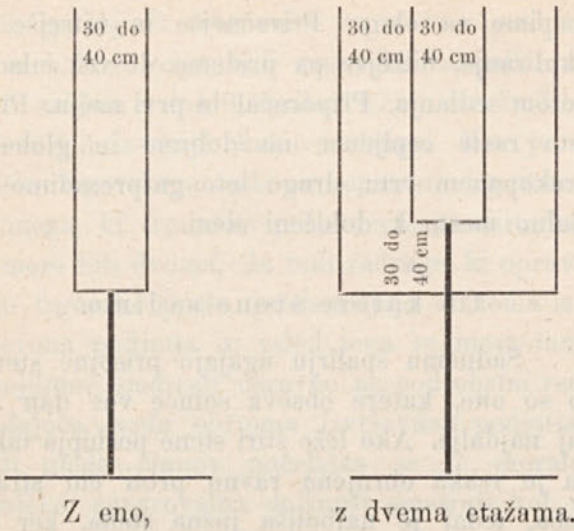
Sadnemu špalirju ugajajo prisojne stene, to so one, katere obseva solnce ves dan ali saj najdalje. Ako leže štiri stene poslopja tako, da je vsaka obrnjena ravno proti eni strani neba, tedaj je najboljša južna stena, ker jo solnce najdalj časa obseva. Vshodna in zahodna stena ste pač še porabni za špalirje, nikakor pa ne severna.

Večinoma so pa hiše v toliko zasukane, da je obrnjena sprednja stena proti jugo-vshodu, tedaj imamo jugo-vshodne in jugo-zahodne stene, ki so zelo pripravne v naš namen. Jugo-vshodne stene imajo solnce od jutra do sredi popoldneva, jugo-zahodne pa od devete ure do solnčnega zahoda. Na zadnjo pritiskajo solnčni žarki z vso močjo celo popoldne. Sad bo pa toliko lepši, večji, sladkejši, čim več solnčne toplote absorbira.

Te stene ne smejo ostati prazne, temveč izkoriščajmo jih! Koliko šol, koliko družih hiš nam zre nasproti s praznimi stenami. Kočar, ki nima pedi zemlje, si ob steni lahko zasadi sadno drevje in stena mu je — sadni vrt. Spoznati je treba vrednost sten in ob kratkem bodo rastli ob njih krasni špalirji in nam dali sladkega sadja. Koliko hlevskih sten, sten raznih šup in drugih gospodarskih poslopij štrli praznih kvišku, čakajoč pridne roke, da zasadi ob njih sadja in jim da prijazno vnanjost.

Vzgoja špalirja v prvem letu.

Najpriprostejši, obenem najlepši špalirji so takozvane revijer-palmete z U-obliko, ker so podobne velikemu U. Revijer-palmete lahko vzgojimo z eno, dvema, tremi ali več etažami.

Te oblike so lahko izpeljive in očesu jako prijetne. Najbolje na tem je to, da lahko porabimo ožji ali širji prostor med okni ali kje

drugje z poljubnim številom etaž. Navadno rabimo med dvema mladikama 30, k večjem 40 cm. Ako je med oknom prostora 60 cm, vzgojimo palmeto z eno etažo; pri 1 m 20 cm z dvema etažama, pri razdalji 1 m 80 cm z tremi etažami itd. Ob slepih stenah vzgojimo poljubno etaž. Vzgoja varijer-palmet z prav mnogimi etažami napravlja več dela in skrbnega negovanja, zato sadimo raje več palmet, ki imajo manj etaž. (Konec prih.)

Ustanavljajmo zadružna okrožja!

Cilj zadružnih delavcev ne sme stremiti samo za tem, da se ustanovi čim večje število zadrug, ki bi morda ne podale tistih ugodnosti, ki jih nudi zadružništvo. Gospodarjem po deželi ne zadostuje samo to, da se ustanovi v kakem kraju hranilnica in posojilnica, mlekarna, živinorejska ali kaka druga zadruga, ker dostikrat ne spoznajo, kak namen ima ta ali ona zadruga, ampak jih je treba šele poučiti in jim natančno razložiti ustroj in pomen naših zadrug. Šele tedaj, ko bomo naše ljudstvo privedli do tega, da se bo zavedalo, da so kmečke zadruge ustanovljene le za kmeta, šele tedaj se bo pričelo daniti našemu kmetovalcu, da se mora v današnjih časih organizirati tudi kmet, se združiti v močno armado, ki bo zmožna voditi tudi največje gospodarske boje.

V naši deželi se je že parkrat poskušalo ustanoviti zadružna okrožja, katera organizacija pa se še do danes ni sistematično izvedla. Danes smo na jasnem, da so zadružna okrožja neobhodno potrebna. Treba bo torej pričeti delati tudi v tem oziru! Spoznalo se je, da se ljudstvo najlažje poučuje o zadružnih in gospodarskih stvareh sploh pri zadružnih shodih. Naši živinorejci naj nam bodo zgled! V času, odkar delujejo v naši deželi živinorejske zadruge, se je priredilo že nekaj okrožnih shodov živinorejskih zadrug in lepi vspehi se že kažejo. Prirejajo se zadružne živinske raz-

stave in se skrbi, da se živinoreja v celem okolišu v največji meri izboljša. Na teh zborovanjih se kaže, da je naš kmetovalec navdušen za napredek; s pridnostjo zasleduje poročila strokovnjakov in rad sega s svojimi praktičnimi skušnjami v debato ker se že zaveda, da ga bo edinole zadružništvo rešilo pred gospodarskim propadom. Lepe vspehe morejo glede zadružnih okrožnih zborovanj zaznamovati štajerski Slovenci. Že par let semkaj pridno prirejajo zadružne shode in njih trud se jim bogato poplača. Smisel za zadružništvo se vkoreninja bolj in bolj v široke ljudske mase, kar koristi le kmečkemu gospodarju.

Želeti bi torej bilo, da bi se tudi kranjski zadrugarji vneli za zadružna okrožja in iste ustanovili. Lepo razdelbo zadružnih okrožij na Kranjskem je prinesel že „Narodni Gospodar“ iz l. 1909 v 1. številki, ki razdeli zadruge v 18 okrožij.

Kakšen pa bodi glavni namen teh zadružnih okrožij? Glavni namen zadružnih okrožij naj bi bil, omogočiti vršitev zadružnih shodov. Taki shodi naj bi se vršili pri vsakem okrožju enkrat na leto. V to svrhu naj bi se v posameznih okrajih sestavil odbor uglednih zadružnih delavcev iz okoliša, ki bi izvolil iz svoje srede predsednika, njegga namestnika, tajnika, blagajnika in še tri odbornike. Tako sestavljen odbor naj bi potem skrbel potom svojih sej, katere naj bi se vršile vsaj dvakrat na leto zato, da se vrši vsako leto okrožni zadružni shod. Tak skod naj bi se vršil vsako leto v drugem kraju okoliških zadrug. Morebitne stroške zadružnega shoda naj bi pokrile zadruge pripadajoče okrožju. Samostojnost posameznih zadrug bi pa ostala neizpremenjena.

Kaj naj bi se obravnavalo ob priliki okrožnega zborovanja? Prelepa priložnost bi se nudila na takih sestankih porazgovoriti se o medsebojnih odnošajih, o odnošajih med zadrugami in člani. Ljudstvo je treba poučiti,

kake pravice, dolžnosti in kake koristi ima od posamezne zadruge. Kreditno podlago zadruge naj bi strokovni referent zadružništva temeljito razložil navzočim. Člani naših zadrug še veliko premalo poznajo pravila zadrug, pri katerih so včlanjeni. Treba je razložiti, kaj znači omejena ali neomejena zaveza zadružnikov, kakšen je namen te zakonite naprave pri tej ali oni zadrugi in kakšne dolžnosti nalaga pri posameznih zadrugah. Ako bi bilo naše ljudstvo temeljito poučeno o zavezi do zadruge, tedaj bi ne bilo toliko bojazljivosti do kmečkih posojilnic in zadrug sploh. Proti nasprotniku bi dobro poučen zadružnik o svojih dolžnostih in pravicah nastopil lahko jasnim čelom in mnogo hujskanja bi odpadlo, če bi se ljudstvo zavedalo, h kateri organizaciji pripada. Dalje se da veliko tudi razpravljati glede deležev. Člani morajo vedeti, zakaj se deleži pri zadrugah zakonito zahtevajo, morajo vedeti, da so deleži le nekake brezobrestne vloge, ki se odpovednim potom lahko dobijo nazaj. Vedeti morajo, zakaj se pri gospodarskih zadrugah zahtevajo večji deleži. Če bi ljudstvo vse to jasno spoznalo, bi bili deleži gotovo pri vsaki zadrugi v popolnem znesku vplačani. Zadružnik, ki se zaveda, da je član zadruge, ki ima namen kmetovalca gospodarsko dvigniti, bo skušal določen delež čimprej vplačati. — Lep bi bil n. pr. tudi razgovor o članstvu. Pojasniti bi se moralo, v kakem položaju se nahaja član tedaj, ko podpiše pristopnico; kaj mu je vse potrebno storiti, da članstvo preneha in da dobi svoj delež nazaj. Dalje naj bi se podala na okrožnem zborovanju statistika posameznega okrožja. Povedalo naj bi se, kak vspeh je dosegla ta ali ona zadruga za ljudsko blagostanje. Jasna slika domačega okoliša glede zadružništva bi zadružnike privedla do tega, da bi jih nobena sila ne odvrnila od armade zadružništva. Ker pa se to do danes še ni izvedlo, ne ostane v večini naš kmet pri svojih načelih in se ga danes ali jutri lahko dobi za to ali ono misel. Zlasti naj bi se vršili na okrožnih sestankih praktični

gospodarski razgovori, ki so se dosedaj izkazali kot jako koristni.

Potrebne govornike naj bi okrožni zadružni odbor dobil potom Zveze, ki bi odposlala poročevalce raznih predmetov. Poleg poslovanja zadrug (knjigovodstvo in določila zadružnih in drugih zakonov) naj bi na pr. en govornik imel referat o živinoreji in mlekarstvu. Zlasti bi se dalo to izpeljati še tem lažje, ker so navadno živinorejci tudi člani drugih zadrug. Tako bi obsegal tak zadružni shod poleg predavanja o živinoreji ali kaki drugi gospodarski panogi tudi predavanje o zadružnem poslovanju in zadružnem delu sploh. Poleg tega naj bi večja okrožja priredila tudi knjigovodske tečaje v manjšem obsegu, ki bi imeli zlasti za odbornike zadrug velik pomen.

Ako bi se organizacija v tem smislu izvedla, bi naše zadružništvo ne napredovalo samo po številu, ampak bi zanimanje za to delo narastlo v toliki meri, da bi morali priznati koristi zadružništva za kmečko ljudstvo tudi neprijatelji zadružne misli.

Veliko je že število zadružnih delavcev na Slovenskem. Samo zadruge včlanjene pri Zadružni zvezi so jih imele že l. 1908 nad 100.000. Zato pa je tudi organizacija okrožnih odborov lahko izvedljiva. Kadar se bo ta velika armada zavedala do slednjega moža, kateri organizaciji pripada, tedaj bo mogočna zadružna stavba med slovenskim narodom bujno cvetela in z lahkoto premagala morebitne gospodarske krize, ki nas še lahko zadenejo v bližnji bodočnosti. Treba se je torej pripraviti za vse slučaje, kar se najložje doseže s krepkim delom po zadružnih shodih in sestankih.

Boj proti razkosavanju kmečkih zemljišč.

Kdor se samo nekoliko zanima za naše gospodarstvo na kmetih in za dobrobit kmečkega ljudstva, mu bo gotovo znano, kako pogubno vpliva razkosavanje zemljišč potom pre-

kupcev na gospodarske razmere našega naroda. Tu vidiš čisto navadno špekulacijo in oderuštvo. Eno in drugo je grdo, ker pri tem ima eden namen izkoriščati drugega in si v tujo škodo polniti lastne žepe.

Naše kmečke posojilnice so storile že mnogo dobrega. Eno največjih zaslug so si pa pridobile s tem, da so iztrgale kmečko ljudstvo iz kremljev brezsrčnih oderuhov. Tudi proti razkosanju zemljišč so nekaj že storile s tem, da so dajala v nekaterih krajih tudi hipotekarna posojila, dasiravno v to prazaprav niso bile poklicane. Da se špekulacijsko razkosavanje zemljišč odstrani, dolžni so skrbeti drugi faktorji, v prvi vrsti država in dežela s svojo zakonodajo in nato pa tudi večji denarni zavodi.

V tem pogledu nam lahko služi za vzgled nemška državica Hesenska. Ta država je že leta 1908. izdala zakon, ki onemogočuje prekupovalcem posestev njihovo samovoljno postopanje. Od trgovcev z zemljišči se zahteva, da vodijo v svojem delovanju poslovno knjigo ter da naznanijo okrajni politični oblasti vsako kupčijo vsaj 14 dni poprej kakor se sklene pogodba. Letos so se pa tozadevni predpisi še izpopolnili.

Poleg tega vlada skrbi še na drugi način, da kolikor mogoče prepreči razkosavanje zemljišč. To pa z deželnim kreditnim zavodom. Ta kreditni zavod je državna ustanova in ima nalogo dajati taka posojila, ki se bodo porabila v melioracijske svrhe n. pr. v obrambo proti povodnjim, za namakanje in osuševanje zemljišč, za pogozdovanje, za trebljenje polja itd. Nadalje je deželni denarni zavod pooblaščen dovoljevati kredite

1. občinam ali okrajnim zastopom za poravnanje stroškov za obdelovanje skupnega občinskega sveta in da morejo prispevati k zgradbi postranskih železniških prog in okrajnih cest,

2. občinam za napeljavo vodovodov in za zgradbo potrebnih šolskih poslopij in drugih splošno koristnih naprav,

3. za zidavo potrebnih stanovanj manj premožnim slojem po določilih v to izdanega zakona.

Privatnim posestnikom se dovoljujejo posojila le na hipoteke, ki leže v veliki vojvodini hesenski. Vsa posojila so od posojilnice neodpovedljiva, toda morajo se obrestovati in delno odplačevati.

Zdaj hoče vladna predloga nalogo deželnega kreditnega zavoda v toliko razširiti, da bi v toliko, kolikor dopuščajo njegova sredstva, dajal tudi posojila občinam za poravnane stroškov nakupa kmečkih posestev v ta namen, da prepreči nakupovanje prekupcev.

V utemeljevanju vladne predloge se navaja sledeče: „Obrt trgovanja z zemljišči se je v zadnjem času v posameznih delih velike vojvodine zelo močno razširila. V splošno gospodarskem interesu kakor v interesu države in občin za vzdržanje krepkega srednjega stanu je, da se splošno škodljivemu postopanju prekupcev z zemljišči napravi konec z zakonitimi sredstvi. Čeravno se mora priznati, da so kmečki prodajalci dosegli od trgovcev z zemljišči že dovoljne cene in torej sami niso bili neposredno oškodovani, vendar preti pri takih poslih velika nevarnost oderuštva. Skušnja uči, da se posestva često pod pritiskom sile ali lahkomišelnosti posestnikove prodajo pod vrednost. K temu se pridruži še dejstvo, da pride z prodajo kmečkih zemljišč nevarnost za posestnike, da izgubijo vse svoje premoženje. Zopetni nakupi se izvrše večinoma v gostilni, kjer se pogode za navidezno ugodne, v resnici pa visoke cene. Kako stvar stoji, je kupcem pogosto šele znano, ko so po pogodbi že zavezani. V takih slučajih se ni mogoče izogniti neugodnemu položaju kupca. Da se temu zlu izogne, sta bili izdani obe določbi.“

Nadaljni pripomoček za odpravo izrodkov, ki jih povzroča prekupovanje zemljišč, bi bilo dajanje posojil po nizki obrestni meri občinam, da bi iste nakupovale posestva, ki so na prodaj. Jasno je namreč, da bode občina parcelacijo zemljišča, kjer se to že mora zgo-

diti, umestnejše in za občane ugodnejše izvedla, kakor pa trgovci, katerim ni za drugega, kakor za to, da posestvo čimpreje z dobičkom v denar spravijo.

Toraj tako na Hesenskem. Kako je pa v tem oziru pri nas? Mnogo slabše, ker pri nas še nimamo nikakih zakonov in odredb po katerih bi se skušalo količkaj na prste stopati tem špekulantom s posestvi, čeravno bi bilo to zelo potrebno. V potrdilo tega naj navedem samo en izgled. V neki vasi je začutil mlad posestnik potrebo, da proda svoje posestvo, češ, da mu ni mogoče več gospodariti. Iskal je kupca in ga je konečno našel v osebi nekega prekupovalca posestev. On je kupil posestvo in ga potem nadrobno prodal med sovaščane prejšnjega posestnika. Hišo in večji del je kupil brat prvotnega lastnika. Tako je posestvo prišlo skozi tuje roke v bratovo last, mesto da bi se bila brata med sabo pogodila. Tujec, ki se je prištulil vmes, je gotovo lep dobiček odnesel. Tako je tudi v drugih slučajih. Zaradi tega bi bilo primerno, da se tudi pri nas kaj podobnega vkrene, kakor se je na Hesenskem.

Točnost v odplačevanju posojil.

Gotovo je napaka naših posojilnic, da na delno odplačevanje posojil premalo pazijo. Naše posojilnice dajejo posojila na kratko dobo, navadno na štiri leta. Skrb vsakega posojilojemalca bi torej morala biti, da bode posojilo v zahtevanem času tudi poravnal. Gotovo je pa lažje odplačevati v malih zneskih kakor pa celi znesek naenkrat. Seveda to stvar ni tako lahko izpeljati. Kratkovidni in nemarni dolžnik misli, da stori zadosti, če plača vsako leto točno obresti in se večinoma sklicuje na to, da javne hranilnice ne zahtevajo od svojih dolžnikov delnih odplačil. Seveda ne zahtevajo tega, toda ako bi to storile bilo bi za dolžnike dobro. Često pridejo v resnici take razmere, da je dolžnik

vesel, če more plačati obresti. Vkljub temu se ne sme dopustiti, da bi se delno odplačevanje zanemarjalo. Dejstvo pa je, da so ravno posojilnice vzrok, če se ljudje premalo brigajo za delna odplačevanja, ker ne znajo za to stvar ljudi pridobiti. Kaj bomo rekli, ako malo posojilo 100 K čez 10 let še vedno obstoji! Ne moremo si drugega kakor priznati, da je temu krivo to, ker dolžniku manjka dobre volje, upravnim organom pa zadostne energije. Kar se tiče določitve delnega zneska, ki naj bi se odplačeval, je pripomniti, da mora biti tak, da ga more dolžnik zmagovati. Pri tem se pa često greši, ker dolžnik ali iz nevednosti ali iz napačnega strahu obeta, da bode plačeval večje obroke. Ker kasneje ne more toliko plačevati, opusti sploh vsako delno odplačevanje. Torej raje mali zneski in ti naj se plačujejo stanovitno. Ako posojilnica na to pazi, bodo gotovo dolžniki hvaležni, ker se bodo na lahek način rešili svojega dolga.

Hranilne vloge na tuje ime.

Pri hranilnicah in posojilnicah se pogosto zgodi, da naloži kdo na tuje ime denar v hranilnico n. pr. na ime kakega otroka, sorodnika ali celo kakega tujega človeka. To utegne dovesti do zelo velikih sitnosti. Pri neki hranilnici in posojilnici se je pred kratkim pripetil sledeči slučaj, ki naj vsem hranilcem služi za vzgled:

Neki rokodellec je več let nalagal v hranilnico s pretvezo, da nalaga za svojega nečaka. Vsa naložba je znašala končno okroglo 3000 mark in hranilna knjižica se je glasila tudi na ime nečaka. Naenkrat umre rokodellec in nekega dne pride mlad poročni par v posojilnico in prosi za izplačilo zneska. Blagajnik, ki je vlagatelja dobro poznal, ne pa mlade dame, se je branil izplačati vlogo. Zato mu je dama pojasnila zadevo. Rekla je, da je ona hči umrlega, oče je sicer vložil na nečakovo ime, toda denar je njegov. To je storil radi tega, da bi nihče ne vedel, da

hrani denar. Umrla sta tudi že nečak in njegova žena, samo oče nečaka še živi, ki pa o tem popolnoma nič ne sluti.

Na to pojasnilo je bil blagajnik še veliko manj pripravljen izplačati vlogo, čeravno se je hči umrlega rokodelca mogla legitimovati. Posojilnica je nato denar naložila pri javnem depozitnem uradu, da se izogne vsakojakim sitnostim. Zadeva še ni končana in žena bo imela še mnogo opraviti predno bo prišla do svojega denarja.

Iz tega se vidi, kako neumestno je denar nalagati zase pod tujim imenom. Dokler dotični vlagatelj živi je že še, ko pa enkrat umrje nastanejo sitnosti za dediče.

Vzrok zakaj nalagajo ljudje denar pod tujim imenom iskati je v prvi vrsti v tem, ker se boje, da bodo morali plačevati rentnino, ako izve davčni urad, da imajo denar v hranilnici. Kakor ta slučaj kaže je pa nevarno tako ravnati. Radi tega se naroča posojilnicam naj opozore ljudi na nevarnost, ki jim preti, ako bi hotel kdo denar na tuje ime naložiti.

Krmljenje krav po zimi.

Pri kravah se zahteva po laktacijski periodi — to je po času molžnosti — in po njih posebnih lastnostih različna krma. Nekatera krava izrabi redilne beljakovine boljše kakor druga, zato bi bila potrata krme, če bi se večje število krav po množini in kakovosti krme vse enako krmilo. Iz tega se razvidi, da se mora pri krmljenju molznih krav v hlevu v prvi vrsti gledati na njih zmožnost ali vžitek in da krma ne more biti za vso živino enaka. Vendar se pa ta priprosta in lahka stvar v zelo veliko gospodarstvih do danes ni upoštevala. Pri kravi, ki ima malo mleka in pa pri kravi, ki ima 10—12 l mleka na dan, ni nobene ali jako malo razlike med krmo. To so nedostatki, ki se morajo na vsak način odpraviti. Za redno krmljenje je tedaj poglavitno, da se vsaka krava krmí v soglasju z njeno mlečnostjo. Ta napoved se da pa

samo tedaj izvesti, če se živina posebej ali posamezno krmi. Želja, da bi se donos krav mlekarič dvignil potom umnega krmljenja, se je zlasti zbudila po delovanju kontrolnih društev. Skupno krmljenje, pri katerem se živali v skupinah enake ali slične zmožnosti enako krmijo, se je z zadovoljenjem po večini opustilo. Najbolj pač zaradi tega, ker večkratno prestavljenje živino vznemirja in ta začasno shujša, potem pa tudi zato, ker se s skupnim krmljenjem ne doseže tega, kar se pri pravilnem krmljenju zahteva, namreč da vsaka posamezna žival dobi tisto množino krme, katera je zanjo namenjena. Zato naj bi se vpeljal tak način krmljenja, pri katerem se bistveno ne zahteva več dela, ki pa vendar redno pokladanje omogočuje. Posamezno krmljenje doseže najbolj svoj namen v rednem pokladanju glavne krme (sestoječe iz sena, slame, plev, pese, krompirja i. t. d.) vsej živini in pokladanju vsaki živali po njeni zmožnosti, določen priboljšek močnih krmil. Vsak poizkus pa, krmljenje še bolj razvrstiti, mora v praksi propasti radi površnosti poslov, potratu časa in moči. Ves edinstven način krmljenja obstoji torej v tem, da dobe krave skupno glavno krmo, katera pa mora popolnoma odgovarjati zahtevam pri jalovih, polbrejih, kakor tudi zlobrejih kravah. Poleg te glavne krme, ki se po množini na vse živali enako razdeli, se pa po različni razdelitvi priboljška močnih krmil, edinstveno krmljenje vredi soglasno z zmožnostjo.

Krmljenje naj se tako vredi, da dobi vsaka krava določeno množino gotovih močnih krmil. Seveda morajo biti jasli tako urejena, da krave ne morejo požreti ena drugi krme. Ta naprava je lahko različna. Najpriprostejša so mala, lahka, lesena koritca, katera se pri vsakokratnem krmljenju močnih krmil postavijo v skupne jasli; potem dobi vsaka žival svojo porcijo, katero lahko požre, brez da bi bila od sosedne živine nadlegovana. Po končanem krmljenju močnih krmil se korita zopet odstranijo. Splošno se pa dado za posa-

mezne načine krmljenja različne naprave narediti. Poglavitno pri tem pa je, da je cela stvar priprosta, cena, trpežna in da povsem zadostuje naravnim zahtevam. V vseh hlevih pa, bodisi v novih ali starih, se da kakoršna že koli naprava narediti, ki bi ustregala tej tako važni nalogi individualnega krmljenja.

Množina močnih krmil za vsako žival, naj se zabeleži na — nad vsako kravo se nahajajoči — tabli. Po podatkih na tabli razdeli potem kermivec za vsako kravo določeno klajo naravnost v posamezne predale. Na ta način ima kermivec vedno pred očmi število porcij, katere dobi vsaka krava in tako je vsaka pomota izključena. Uspehi takšnega načina krmljenja nasproti enoličnemu krmljenju vseh živali ne izostanejo. Vzemimo, da se da kravam cel čas molzne dobe povprečno na dan 2 kg močnih krmil, tedaj bi ta množina krme za krave, ki dado 14 do 18 pa tudi več litrov mleka na dan, ne zadostovala, in s tem tudi mlečnost v primeroma kratkem času pojenjala. V času pa, ko dajo krave na primer samo 4 do 6 l mleka na dan, bi bila ta množina močnih krmil preveč, da bi se v mlečnosti popolnoma izrabile in se tako izplačale. Preostanek redilnih snovi se tedaj v truplu živine porabi za druge namene, navadno za nabiranje maščobe. Od tega pa nima dotični posestnik, ki opira svoje glavne dohodke na prodajo mleka, v istini nobenega dobička, ker maščoba mlečnost zmanjšuje in oploditev krav, kakor tudi njih otelitev mnogokrat otežkoči. Očividne prednosti, ki jih nudi individualno krmljenje, dobro poplačajo tisto delo, katero se ima pri napravi potrebnih korit. Težkoče bi mogle nastati le radi nezanesljivosti poslov; a če so table itd. vedno v redu, potem pa tudi kontrola istih ni težka.

Kar pa sestava klajne množine za posamezne živali zahteva, se naj gleda na to, da vsem zahtevam, ki se jih od umnega in varčnega krmljenja pričakuje, kolikor pač krajevne razmere dopuščajo, ugodni. Z drugimi besedami povedano: gledati se mora na to, da se sočna

in redilna krma tako razdeli, da se vsako žival v tem oziru zadovolji. Seveda se nudi v praksi toliko različnih načinov, da ni mogoče vse slučaje tukaj razmotrivati. Naj bo tudi povedano, da se krmljenje po danem predpisu zdi nesprejemljivo, in sicer iz tega vzroka, ker samo tišči, ki pozna krajevne razmere, razume to stališče v gospodarstvu pregledati, presoditi in boljše pogoje in možnosti izkoristiti. Pred vsem pa se je varovati, da bi se krmilo po vzglednih obrisih ali trdno stoječih predpisih in naj si bodo načrti še po tako poslovečih gospodarstvih, zaslužnih osebah ali po knjigah priporočeni. Ravno tako tudi nima vrednosti za praksa, če v dvomljivih slučajih glede krmjenja povprašuje za svet po raznih redakcijah gospodarskih listov. Takšni recepti za krmljenje, ki se navadno sklepajo pri tako zvani zeleni mizi s pomočjo tabel za krmljenje od Wolff-a, Kühn-a ali Kellner-ja, imajo za kmetovalca jako dvomljivo vrednost. Če se hoče pravilno krmiti, se mora v prvi vrsti poznati živino, katero se hoče krmiti. To si naj vsak zapomni, kdor se hoče baviti s krmljenjem krav itd. Da se poleg znanosti o živinoreji tudi znanje gospodarskih razmer zahteva, je samoobsebi razumljivo.

Ali je dopustno zvišati deleže (pri zadrugi z omejenim jamstvom) na ta način, da se izpremene pravila?

(Razsodba z dne 22. marca 1910, p. št R. I. 194/10.)

Trgovsko sodišče je zavrnilo predlog nekega konsumnega društva za izpremembo pravil, ki se je sklenila na občnem zboru in določa zvišanje poslovnega deleža od K 20 na K 30.

Utemeljevanje: Zadrुžna pogodba (pravila) mora obsegati „naprej določeni“ znesek, do katerega mora jamčiti vsak član. Ta zakonska določba ima namen na eni strani varovati upnike, na drugi strani pa člane zadruga. Kakor pomeni znižanje deleža oško-

dovanje pravic, ki so si jih pridobili upniki, ravno tako pomeni zvišanje deleža oškodovanje pravic, ki so si jih pridobili člani zadruga. Vsaka sprememba višine deleža postavi zadrugo na popolnoma novo gospodarsko podlago, sklep o tem torej ni samo gola sprememba pravil; on torej, dasiravno se izvrši v obliki spremembe pravil, ne more biti obvezen za stare člane zadruga.

Da bi bilo mogoče višino deleža spremeniti, bi bilo potrebno, ali določbe v prvotnih pravilih, po kateri se pravila v tem smislu lahko spremenijo, ali spremembe v tem smislu, da novi (višji) delež velja samo za na novo pristopivše člane, ali da vsi člani sklenejo tako spremembo ali pa da za stare člane velja ta sprememba šele v trenutku, ko jim je po pravilih omogočeno po odpovedi izstopiti iz zadruga. Toda nobenega navedenih predpogojev ni tu dobiti.

Prizivno sodišče je na priziv zadruga pravosodni sklep potrdilo.

Utemeljitev: Kakor je že v prvosodnem sklepu omenjeno, ne obsegajo pravila nikake določbe v tem smislu, da bi se moglo izvršiti zvišanje zadrुžnih deležev s kakim poznejšim sklepom zadruga. Čeravno § 33 zadrुžnega zakona ne navaja izrecno tako zvišanje kot nedopustno, se razvidi nedotakljivost že pridobljenih pravic vendar iz splošnega, drugače v sorodnih zakonih (§ 1189 a. b., drž. zak., čl. 92 in 219 kn. trg. zak. in § 30 delniškega regulativa) izrecno izraženega pravnega naziranja. Temu naziranju pa odgovarja, da se posamezni zadrुžniki, katerih pravice temelje na za časa njihovega pristopa veljavnih pravilih, ne smejo oškodovati brez njihovega posebnega dovoljenja v njihovih pravicah, med katere spada tudi pravica udeleževati se korist, ki jih nudi zadruga. Ne gre se torej v navedenem slučaju za gospodarska naziranja, temveč za posameznika mogoče zelo važne pravne interese, o katerih se imajo brez dvoma izraziti sodišča v okvirju preizkušnje zakonitosti premembe pravil.

Najvišje sodišče ni ugodilo revizijskemu prizivu imenovane zadruga.

Utemeljitev: Pravno naziranje nižjih inštanec se ne more odobravati. Zadruga pogodba, ki urejuje pravno razmerje zadruga, ni tako sklenjena, da bi se mogla samo s privoljenjem vseh zadrušnikov spremeniti, nasprotno § 33 zadr. zak. določa, da se ona (zadr. pogodba) lahko spremeni s sklepom občnega zbora, in sicer ako zadruga pogodba drugače ne določa, z dvetretjinsko večino. Predstoječa pravila pa zahtevajo še, da je navzočih tri četrtine članov. Po § 5, od. 5 zad. zak. mora zadruga pogodba obsegati znesek poslovnega deleža in način, kako se ta tvori (vplača). Sprememba višine deležev ni družega kakor sprememba zadruga pogodbe. Za to, da se ta sprememba ne izvrši na način, ki je drugače običajen za take spremembe, ne navaja zakon nobenega vzroka. Zlasti ne predpisuje § 33 zad. zak. nikake izjeme. Tudi ni razvidno, ali je v zadruga pogodbi izrecno pridržano zvišanje zadruga deležev ali ne. Ako se v kakih pravilih nahaja kak tak stavek, je to samo pojasnilo pravnega položaja, nikakor pa pridržana pravica občnega zbora za spremembo pravil. Določbe § 1189 a. b. drž. zak. in člen 92 in 219 trg. zak. se ne morejo tu upoštevati radi temeljne različnosti pridobitnih in gospodarskih zadruga nasproti odprti trgovski družbi, akcijski družbi in pridobitnemu društvu meščanskega prava. Principijelno se torej ne more sklepu o zvišanju poslovnih deležev pripisovati kako izjemno stališče, temmanj ker ima občni zbor pravico sklepati o stvareh, ki zamorejo pravne in gospodarske interese zadruga mnogo občutneje zadeti, kakor pa zvišanje poslovnih deležev.

Članu, ki je pristopil zadrugi na temelju stare zadruga pogodbe in se neče novi podvreči, ne preostaje drugega kakor izstop iz zadruga. V tem se mu ne sme delati zaprek. Ker v obstoječih pravilih ni dopustno vsaki čas izstopiti, nego samo koncem vsakega po-

slovnega leta po poprej objavljeni trimesečni odpovedi in ker se ni sklenila prememba tega določila, more sprememba pravil stopiti v veljavo šele s pričetkom naslednjega poslovnega leta. To bi se moralo določiti v pravilih. Dalje manjka v pravilih sklepu občnega zbora odgovarjajoča določba o času in načinu vplačila zvišanega zneska K 10 od strani dose-danjih članov, katero po § 5. št. 2 zad. zak. mora obsegati zadruga pogodba. Dosedanja določba § 5, al. b, pravil stoji s sklepom občnega zbora z dne 12. decembra 1909 v protislovju, ker se v tej zahteva, da se ostanek 10 K plača v treh letih. Dokler se zadruga pogodba ne izpopolni v gornjem smislu, se ne more prošnji prizivajoče zadruga ugoditi. Preostaja tedaj še, čeravno se zdi pravno naziranje prizivajoče zadruga o dopustnosti sklenjene premembe opravičeno, potrditi izpodbijani sklep prizivnega sodišča.

Kako je oskrbovati svinje v poletnem času.

Poletni čas ima razne nevarnosti za svinjerejo. Nevaren je ta čas posebno za rudečico, pa tudi za druge kužne bolezni. Vročina sama na sebi pospešuje vse take bolezni, razentega je svinja za vročino tudi zelo občutljiva. Naša skrb bodi zaraditega, da kolikor mogoče odvrčamo škodljivi vpliv poletne vročine.

Važno je pred vsem, da skrbimo za hladne in zračne svinjake. Leseni svinjaki, kakor jih imamo po deželi, so dobri, ali paziti je na to, da ne postanejo soparni in pregorki. Svinjake je v poletnem času pridno zračiti. Če tišči solnce v svinjak, naj se svinjak obsenči, naj si bo že na en ali na drug način. Lahko se obsenčijo svinjaki z vejami ali pa lesenimi stenami, ki se postavijo na solčno stran. Če so korita na južni strani, je vselej dobro, da se napravi spredaj zaprt hodnik, ki ne varuje svinjaka samo pred vročino, ampak je posebno dober tudi ob dežju, ko je treba prašičem

pokladati. Skrbimo pa tudi za svež zrak, ker velja zlasti za soparne svinjake. Čisti zrak je prašičem ravno tako potreben kakor drugi živini in kakor ljudem, in ker nas nič ne stane, lahko skrbimo, da ga tudi po svinjaki ne manjka. Blizo stropa naj se napravljajo potrebne line za odvajanje slabega in za dovajanje svežega zraka. Da je svinjak bolj zračen in hladen, je dobro imeti za poletje vrata iz lat. Zlasti zvečer in ponoči naj se svinjaki z odpiranjem shlade, dočim je po dnevu skrbeti, da ne more vročina v nje.

Važno je seveda, da so svinjaki kolikor mogoče snažni in da se redno po dvakrat na dan izkidajo. Gnoja pa ni puščati okrog svinjaka, ampak ga je spravljati na gnojišče. Nič ni slabšega, kakor če je ves svinjak zadelan z gnojem. Tudi prostor v neposredni bližini svinjaka bodi suh in snažen. Zelo potrebno je, da se prašiči v poletnem času zadosti izprehodijo in da rijejo po zemlji. Kjer ni paše in ograjenih vrtov, tam je skrbeti za dosti prostorna dvorišča (svinjske okole), da se prašiči pregibljejo. Na ta način se utrjujejo, pa tudi bolje redijo.

V poletnem času jim je treba pa tudi vode, da se v njej hlade in varujejo pred kožno srbečico. Če jih je mogoče v bližnjem potoku pogostoma kopati, je to največ vredno. Če nimamo take ugodne prilike, potem jih je z vodo polivati in umivati. Škaf vode in sirkova krtača, s katero se odrgnejo, vplivata silno ugodno na dober počut živali. Taki prašiči tudi raje ležijo in se veliko bolj redijo. Če je vročina velika, naj se prašiči vsak dan umivajo ali kopljejo. Boljši posestniki imajo doma za kopanje prašičev posebne čebre iz hrastovega lesa, ki so nizki in prostorni, ali pa imajo plitve cementne basene za vodo, da se v nje vlegajo prašiči in kopljejo. Stroški za to se kmalu poravnajo. Treba pa je, da se voda v takih pripravah vsak teden obnovi, ker sicer osmrdi. Tudi svinjake, ki imajo tlakovana tla, je v poletnem času večkrat izpirati. S tem ne

skrbimo samo za večjo snago, ampak tudi za potrebni hlad, ki je v poletnih časih nujno potreben v svinjaki. Dol. Nov.

Skrbite za strokovno izobrazbo svojih sinov!

Mnogo se deluje danes za boljšo izobrazbo kmetskega stanu. Na nešteti shodih, tečajih in popotnih predavanjih se spodbuja naše gospodarje k napredku in zboljšanju kmetijskega položaja. Marsikaj dobrega se je na ta način že doseglo. Naj pogledamo kamor koli, povsod vidimo, da raste zanimanje za napredek, da naši gospodarji čimdalje bolj uvidevajo potrebo boljše izobrazbe in da je velik del dosedanjega napredka pri našem kmetijstvu pripisati dobremu strokovnemu pouku.

Kakor je ta pouk pri odraslih gospodarjih potreben tudi nadalje, tako moramo po drugi strani vendar priznati, da je dobrega strokovnega pouka treba pred vsem naši mladini. Pri tej je treba strokovne vzgoje za boljše umevanje naprednega kmetijstva! Marsikaj dobrega se da doseči s popotnim poukom in s kmetijskimi tečaji, ali tega, kar se da pri mladini doseči z dobro urejenim kmetijskim poukom, tega ni mogoče doseči pri odraslih gospodarjih in naj se na nje še tako vpliva. Odraslim gospodarjem manjka podlage, manjka utemeljevalnih vednostij, na katere se opira današnji napredek kmetijstva in katere si zamoremo pridobiti le v kmetijski šoli z dobro urejenim poukom.

Ako se je po drugih deželah zaneslo toliko napredka med široke sloje kmetskega prebivalstva, pripisati je to ondotnemu razvoju kmetijskega šolstva. Prav nič se ne motimo, če trdimo, da stoji višina kmetijskega napredka po teh krajih v najtesnejši zvezi s številom kmetijskih šol.

Tudi pri nas se kaže čim dalje več zanimanja za strokovno izobrazbo kmetske mladine. Tudi naši gospodarji uvidevajo, da je

treba sinovom več izobrazbe kakor jo daje ljudska šola in da je najboljša šola za kmetške mladeniče — kmetijska šola. To se najbolj kaže na številu učencev, ki se priglašajo za obisk šole na Grmu. Lani se je priglasilo vsega skupaj 82 učencev, 26 več kakor jih je mogla šola sprejeti, kajti prostora je v šoli za k večjem 56 učencev.

Da se je začelo zanimanje za šolo na Grmu tako širiti, pripisati je to sedanji uredbi tega deželnega zavoda, po drugi strani pa tudi ugodnim pogojem za šolanje na tem zavodu. Danes se ne more nihče več izgovarjati, da ne more poslati svojega sina v to šolo, kajti danes je prostih mest za 50 učencev na šoli, pouk sam je pa tako urejen, da ustreza potrebam mladeničev iz najrazličnejših krajev naše dežele.

V zimski šoli se poučuje učence samo v zimskem času, od novembra do konca marca, tedaj v času, ko je res zlata prilika za pouk kmetške mladine. Zimska šola traja dve zimi in vsega skupaj 10 mesecev, t. j. dve zimi po 5 mesecev. Priporočamo to šolo pred vsem sinovom iz živinorejskih in poljedelskih krajev in sploh vsem, ki zamorejo le po zimi od doma. V tem času je najlepša prilika za praktični pouk v živinoreji, mlekarstvu, prasičjerji, v gnojilih in v ravnanju z gnojem, v travništvu in pašništvu, kar je za naše živinorejske kraje posebne važnosti. Mladeniči, ki so kaj bolj šolani in bolj sposobni, se zamorejo sprejeti tudi v drugi tečaj zimske šole, tako da ostanejo le 5 mesecev na šoli.

V letno šolo, ki traja celo leto od mesca novembra do konci oktobra, se pa sprejemajo učenci, ki se želijo praktično izvežbati v vsih potrebnih delih novega vinogradništva, kletarstva, sadjarstva in vrtnarstva. Ta šola je namenjena sinovom iz vinorodnih krajev naše dežele.

Kdor se pa želi pripraviti v vseh strokah našega kranjskega kmetijstva, ta naj obiskuje najprej letno šolo in potem še drugi tečaj zimske šole, tako da ostane na zavodu

vsega skupaj poldrugo leto. In če se hoče usposobiti za službo, lahko ostane na zavodu še nekaj časa kot vajenec, da se kolikor mogoče izpopolni za praktično službo.

Za praktični pouk ima šola gospodarstvo, ki se peča z vsemi vrstami kranjskega kmetijstva in ki se ozira kolikor mogoče na vse potrebe kranjskih posestnikov.

Deželni odbor ravnokar razpisuje prosta mesta na zavodu in zato opozarjamo na ta deželni zavod vse naše gospodarje, ki imajo ukaželjne sinove s pozivom, da naj pošljejo svoje sinove v strokovno šolo na Grm.

S kmetsko mladino v kmetijsko šolo!

—r—

Zadružni pregled.

Mlekarska zveza v Ljubljani se je preselila te dni iz svojih prostorov v javno skladišče „Krisper & Tomažič“, Dunajska cesta 33 (I. nad.), kjer ima velika skladišča za sir, hladilne naprave, velike zaloge mlekarških vrčev ter strojev, vsakovrstne potrebščine za mlekarstvo. V skladišču ima Zveza lastni železniški tir, tako, da bo lahko naravnost pošiljala in prejemale cele vagone iz svojega skladišča. Zveza se je močno razširila, tako, da so ji bili dosedanji prostori premajhni. Opozarjamo vse mlekarške zadrage, da dobijo vse mlekarške potrebščine, od največjega stroja, do najmanjšega žrebljička, ki se rabi v mlekarstvu, pri Zvezi dosti ceneje, kakor pa naravnost iz tovarn, ker Zveza kupuje na debelo od prvih tovarn. Nadalje bode Zveza imela vse potrebščine za čebeelarstvo v največji izberi. Opozarjamo pri tem tudi vse trgovce, različna konsumna in gospodarska društva, da ima Zveza v zalogi vsake vrste finega sira, surovega masla, sveža jajca in med. Mlekarska zveza je postala danes veliko podjetje, ki ima v Trstu in Gradežu nove podružnice.

Draginja denarja in posojilnice. Osrednja posojilnica v Osjeku (Zveza) je dala nalog vsem kreditnim zadrugam v Slavoniji, da ne smejo dajati svojim članom novih posojil in da morajo paziti, da člani zadrug redno odplačujejo svoja posojila. V okrožnici pravi ravnateljstvo zadruge tudi, da je sedaj denar tako drag, da se nikakor ne sme zemljišče na dolg kupovati. To odredbo je ravnateljstvo radi tega izdalo, ker člani zadruge ravno

sedaj prosijo mnogo posojil, čeravno posojilnice ne posojujejo denarja izpod 7 $\frac{1}{2}$ %o. V teh zadrugah so združeni večinoma slavonski Madžari in Nemci. Vse zadruge so v zvezi z osrednjo zadrugo v Pešti. V Slavoniji je 156 zadrug z 40.000 člani in 1,850.000 kron deleži. Vlog je 1,620.000 K, rezervni zakladi znašajo 319.000 K. Hrvaških kmetijskih zadrug je v Slavoniji 68 z 81.000 združnih deležev, 94.500 K rezerv in 917.000 K vlog; Srbskih kmetijskih zadrug je 111 z 32.000 K poslovnih deležev, 67.000 K rezerv in 522.000 K vlog. Hrvaškim in srbskim kreditnim zadrugam še ni tako strogo prepovedano dajati posojila.

Zadružni teden splošne zveze kmetijskih zadrug v Avstriji. 2. septembra se bo sešel lani izvoljeni revizorski odbor, da se posvetuje o predmetih, ki pridejo k obravnavi na revizorski konferenci dne 6. in 7. septembra.

Posvetovanje o zadružnem vnovčevanju vina bo pričel 3. septembra inženir Henisch, zadružni revizor splošne zveze nemških kmetijskih zadrug za Moravsko in Šlezijo v Brnu. Pričakuje se, da se ga bodo udeležili zastopniki iz vseh vinorodnih krajev Avstrije. Prijavljenih je že tudi nekaj referatov za posamezne panoge vinogradništva.

Načelstvena konferenca se bode 4. septembra bavila z načrtom novega zadružnega zakona. Glavni poročevalec bo dr. Eduard Türk, načelnik zveze kmetijskih zadrug v Šleziji. To je važen predmet in brez dvoma se mora zavzeti stališče nasproti temu zakonskemu načrtu, ki bo imel za zadružništvo velik vpliv v bodočnosti.

5. septembra se bode vršila načelstvena seja in občni zbor splošne zveze. Na tem občnem zboru se bo vršila volitev načelnika, njegovega namestnika in osmih članov načelstva. Na dnevnem redu je tudi predavanje dr. Antona Pogačnika, deželnega računskega svetnika in ravnatelja italijanskih kmetijskih zadrug v Istri, o trojnem knjigovodstvu po deželnih zvezah.

Revizorska konferenca za katero sta določena 6. in 7. september, se bo pred vsem bavila z onimi vprašanji, ki so bili pri lanski revizorski konferenci izročeni takrat ustanovljenemu revizorskemu odboru v proučevanje. To sta lansko leto državna referata ravnatelja Böhma o revizijskih zapisnikih in poročilih in revizorja Schuberta o potrebi neodvisnosti revizorjev. Razun tega bo predložil revizorski odbor revizorski konferenci načrt revizorskega reda. Slednjič bo še razgovor o onih določbah novega zadružnega zakona, ki se tičejo revizij.

Konec zadružnega tedna bo pa tvoril občni zbor „pokojninskega društva“, ki se bo vršil 8. septembra.

Vsakdo, ki se želi udeležiti kot zastopnik kake zadruge ali zveze zadružnega tedna, naj se poprej prijavi pri splošni zvezi. Isto velja tudi za one udeležence, ki žele pri različnih konferencah posamezna vprašanja natančneje obravnavati ali predloge staviti.

Kmetijsko zadružništvo v Srbiji l. 1911. V glavni zvezi srbskih kmetijskih zadrug v Belgradu, ki je bila osnovana l. 1895. je združenih 907 kmetijskih zadrug raznih vrst. Kreditnih zadrug je bilo včlanjenih 615, nakupovalnih 52, kmetijskih strojnih 153, zadrug za vzajemno podpiranje članov 45, mlekarskih zadrug 12, vinogradniških 3, prodajalnih 15 in zakupnih 11. Članov je bilo okoli 40.000. Promet kmetijskih zadrug znaša 13,892.653 dinarjev. Posojila znašajo 2,936.934, kranilne vloge pa 1,997.476 dinarjev. Blaga so si zadruge nabavile za 1,429.559, prodale pa za 147.750 dinarjev. Rezervni fondi kmetijskih zadrug znašajo 156.088 dinarjev.

Gospodarske drobtine.

Semenj za pingavske biki v Majshofenu pri Zelu na jezeru bo dne 10. septembra t. l. Na semenj bodo prignani samo čistokrvni mladi plemenski biki v starosti od enega do dveh let. Posebno letos bo prišla na semenj zelo lepa živina kmečkih plemenjakov, ki so vpisani v rodovnike. Prignalo se jih bo 150—200. Vsi biki, ki bodo na trg prignani so prebili poletje na planinah, radi tega so utrjeni in primerni za gorske kraje. Za ekspediranje živine in za vse drugo potrebno bo drage volje poskrbelo predstojništvo občine.

Nova konjska bolezen. Na Spodnjem Bavarskem se je pojavila za obstoj konj zelo nevarna konjska bolezen. Ta bolezen je neke vrste zaspanost, ki se pa ne sme zamenjati z ono zaspanostjo, ki v tropičnih deželah ljudi napada. Bolezen obstoji v vnetju možganov in se konča v največ slučajih s smrtnim izidom. Vzrok boleznim znanstveno še ni dognan, vendar kažejo dosedanje preizkušnje, da bode treba iskati vzrok boleznim v slabi vodi ali v slabi krmi. Od te boleznim napadeni konji so zelo razdražljivi, nosijo glavo pri tleh in imajo zaprte oči. Žival neče uživati hrane ter slednjič pogine. Nekaj takih konj se nahaja radi preiskave na monakovski živinozdravniški visoki šoli.

Kmetijska šola na Grmu prične z mesecem novembrom novo šolsko leto 1912/13. Zimska šola traja dve zimi od novembra do konca marca. Priporočamo to šolo pred vsem sinovom iz živinorejskih in poljedelskih krajev in sploh mladeničem ki morejo le po zimi od doma. Mladeniči, ki so kaj bolj šolani, se morejo sprejeti tudi v drugi tečaj zimske šole, tako, da ostanejo le 5 mesecev na šoli. Letna šola traja od novembra do konca oktobra in je namenjena predvsem sinovom iz vinorodnih krajev naše dežele. Za sinove kranjskih posestnikov je razpisanih 36 prostih mest. Plačujoči učenci pa plačajo za hrano in stanovanje po 30 K na mesec. Prošnje za sprejem v šolo je vložiti zadnji čas do 15. septembra t. l. na ravnateljstvo kranjske kmetijske šole na Grmu, kjer se dobe tudi vsa potrebna pojasnila.

Cepljenje goveje živine proti boleznim v gobcu in na parkljih. Nekemu berolinskemu zdravniku se je posrečilo najti sredstvo, katero naj bi se vcepilo goveji živini, da bi ista bila imunizirana proti boleznim v gobcu in na parkljih. Poizkusi niso še dognani, ali zadostuje enkratno cepljenje ali pa večkratno po presledkih. Ako bo imelo to sredstvo resničen vspeh, bo ta iznajdba največjega pomena za živinorejce.

Severoameriška industrija zahteva vsako leto 40.000 mrtvih. Iz New Yorka poročajo: Neverjetno je število žrtev, ki jih zahteva vsako leto industrija Združenih držav. Smrtno se jih ponesreči kakih 40.000, več ali manj težko ranjenih je okoli dva milijona in enako število postane nezmožnih za delo ali bolnih. To grozno statistiko je sestavilo ministerstvo za javna dela v Washingtonu. Zastrupljeni delovni prostori, nezdrave delavnice, nečista pitna voda, nezadostno varstvo proti nevarnosti ognja itd. vse te okoliščine zahtevajo večjih žrtev nego moderna vojna, ki bi jo morda vodila Amerika s tujim neprijateljem.

Poštna hranilnica. Bilanca poštna hranilnice za lansko kot 28 upravno leto izkazuje sledeči razvoj ter so številke v oklepaju navedene kot primer za leto 1910. Vloge v hranilnem in čekovnem prometu 701.8 (648.8) milijonov K, upravni izdatki 8.59 (8.02) milijonov K, rezervni zaklad 18.43 (21.19) milijonov K, deponirane vrednostnice 533.3 (234.1) milijonov K. Lastnih efektov je imela hranilnica 374.02 (346.98) milijonov K ter je znašala njih kupna cena 281.02 milijonov K, tako da je izgubila hranilnica vsled padlih kurzov 7.1 mil. K. Promet v clearingju je znašal 13.52 milijard; čisti dobiček presega onega v letu 1910 za skoro dva

milijona K ter znaša 9.96 milijonov K. Nanovo je bilo lani izdanih 269.818 hranilnih knjižic ter jih je bilo v veljavi koncem l. 1911 2,261.658. Kako rastejo hranilne vloge, razvidimo najlažje iz sledečih podatkov: leta 1908 je prišlo na tisoč oseb v Avstriji 76 hranilnih knjižic, leta 1909 77, leta 1910 78 in leta 1911 79. Iz navedenega je lahko spoznati, kako velikega pomena je poštna hranilnica za gospodarstvo cele države.

Čas krmljenja in red v krmljenju. Da se vrši prebavljanje redno, morajo vse domače živali dobivati krmo ob gotovem času. Pri hlevskem krmljenju se da čas krmljenja z ozirom na kakovost krmskih snovi in z ozirom na druge okoliščine različno urediti.

Konje se krmi navadno trikrat, včasih tudi štirikrat na dan. Pri goveji živini je čas krmljenja bolj različen; večkrat se krmi le dvakrat na dan, zjutraj in zvečer, pogostokrat pa tudi trikrat ali celo štirikrat na dan. Mladim živalim, ki rastejo, kakor tudi konjem, ki jih rabimo za dolgo trajajoče vožnje, pokladamo krmo večkrat. Pri prežvekovalcih pa je neobhódno potrebno po vsakem končanem krmljenju dovoljno prežvekovanje — najmanj 1¹/₄ ure do 2 uri, da se napravi prostor v vampu za drugo krmo. Tudi pri konju, ki ga krmimo z žitnim zrnjem, traja prebavljanje v želodecu skoraj ravno tako dolgo kakor prežvekovanje pri govedih. Če žival prehitro ali prehlavno žre, je primerno, da ne pokladamo dotične krmске porcije enkrat, temveč 2 krat do 3 krat, ker drugače se želodec prehitro napolni — žival se preobje. To se lahko pripeti posebno pri takšni krmi, ki jo ni treba mnogo žvečiti.

Red v krmljenju je vedno točno držati, ker na red in čas krmljenja se ne privadijo natančno samo živali, temveč tudi prebavni organi, (želodec itd.) radi česar se krma mnogo boljše izkorišča. Kakor vpljiva točnost v času krmljenja, tako vpljiva tudi enakomernost v množini in kakovosti krmil na vso porabo in izkoriščanje krme po živalih. Vsaka menjava krmil moti prebavljanje. Posebno škodljivo lahko upljiva prehitra menjava krme pri plemenskih živalih.

Ali je bolj primerno krmiti govejo živino le dvakrat na dan ali večkrat je odvisno od kakovosti krme. Ako se izključno ali povečinoma krmi dolgo raskavo krmo (seno, slama itd.), kar morajo živali vse zopet prežvečiti, potem se vrši prebavljanje bolj počasi in je na mestu dvakratno krmljenje. Ako pa dajemo bolj kašasta ali tekoča krmila poleg raskave krme, torej takšna krmila, ki jih ni treba

prežvekovati, potem je primerno trikratno ali še večkratno krmiljenje. Krmiti pa je vedno točno in enakomerno.

„Km. Pr.“

Kitajske kmečke navade. Kitajski kmetje zelo dobro zadenejo vreme. Drže se tisočletnih izkušenj, ki bolj drže, kakor pa toli slavljene kritični dnevi. Kitajci se drže izkušenj, ki so jih dobili po navadnih pojavih, ki jih še podpira računanje po starem mesečnem koledarju. Značilno je, da so se bali kitajski kmetje Halleyevega kometa, češ, da bo povzročil povodnji, slabo letino, nemire in druge nesreče, kar se je vse res tudi zgodilo. Na Kitajskem razsaja kuga, povodnji, lakota. Kitajski kmet se trdno drži svojih pravil, ki si jih je postavil glede na setev in žetev, kakor se tudi zaroča, ženi in pokopuje svoje ranjke po starih izročilih. Jutranja zarja naznanja kitajskemu kmetu dež, večerna mu napove lepo vreme. Mrzel veter mu naznanja jutranje solnce z mesečnim obrazom. Če zagleda poleti zgodaj solnce bo gotovo deževalo. Če se poleti prikaže solnce pozneje izza oblakov, bo sledila strašna vročina. Tudi veter mu naznanja vreme. Jutranji jug povzroči dež, trajni veter poleti obdrži vreme 14 dni. Jeseni bolj mrzlega vetra sledi zima brez snega, ki se je kitajski kmet zelo boji. Veliko vetra spomladi pomenja, da bo mokra, poljskim sadežem škodljiva jesen. Južna mavrica naznanja, da se bodo morali prodajati otroci ker bo nastala taka draginja, da revni kmetje prodajajo otroke. Če kriče ptiči zjutraj, bo nebo oblačno, zvečer pa, da bo prihodnji dan jasen. Reglanje žab in hitro vrvenje mravelj pomenja dež. Meglo pomenja, če pes kiha. Kadar ni tako vreme, kakoršno bi moralo biti po pravilih, se kmet jezi, ker se vreme ne drži starih pravil.

Škodljivci našega vinstva. Že večkrat in po vsi pravici se je naglašalo, da imamo vinogradniki velikega nasprotnika — v pivu. Pivo pridobiva danes čim dalje več tal, se širi od vasi do vasi, tako da ga dobiš danes v zadnji gorski vasi. Pripisati moramo to dobro urejeni trgovini, ki jo vodijo močne in velike pivovarne. Vsa kupčija in prodaja je pri pivu že zaradi male posode in nadrobne prodaje močno olajšana in tudi kakovost piva je danes vsled konkurence tako enotna in popolna, da se pivci nad njo navadno le v tem slučajju spodtikajo, če pivo ni dosti hladno.

Položaj pri vinu je ves drugačen. Vsa kupčija je bolj otežkočena, ker ga je treba kupovati na debelo in iskati okrog po vinskih gorica, pri posameznih vinogradnikih, kar je rado v zvezi z mnogimi neprilikami, z izgubo časa in s stroški.

Dobra in trdna organizacija vinske trgovine bi bila tudi pri nas potrebna, da bi se olajšala vinska kupčija in tako pomagalo vinogradniku do lažje prodaje svojega pridelka.

K tem neprilikam se pridruži v mnogih slučajih pa še ta neprilika, da pride vino v roke gostilničarja, ki ne zna z vinom ravnati in ki ga meša kakor se mu zdi, naj se vino s tem poslabša ali ne. Na ta način trpimo vinogradniki veliko škodo, za katero se pa vse premalo zmenimo.

Mnogo je takih gostiln po deželi, kjer se toči prav dobro pivo in prav slabo vino — pod imenom dolenskega evička, ki pa od Dolenske nima drugega kakor lažnjivo ime. Ako se po takih gostilnah vse obrača k pivu in ne mara za vino, je to čisto naravno. Na ta način se dela reklamo za pivovarne in se jemlje po krivici kredit dobremu dolenskemu vinu.

Zato pa lahko trdimo, da so taki gostilničarji, ki točijo slabo vino in povrh še pod napačnim imenom „dolenskega evička“ — škodljivci našega vinstva, ker jemljejo pri konsumentih kredit našemu pridelku. Vprašanje je le, če bi se ne dalo tem ljudem na prste stopiti? — Pri pivu vsak ve, iz katere pivovarne ga dobiva gostilničar. Ali bi ne bilo potrebno nekoliko kontrole tudi pri vinu v tem pogledu? Kaj se mora res vse piti, kar gostilničar na mizo prinese? Ali je res zadosti pri današnji težki konkurenci, da se točijo z mešanjem ponarejena vina kratko malo pod izmišljenim imenom dolenskega evička? Novi vinski zakon v tem oziru nima določil. Nam se pa zdi, da bi bilo potrebno, da se vsako vino, ki ga toči gostilničar, prav imenuje in toči pod imenom producenta (ozir. vinskega trgovca), tako kakor delajo vsi boljši gostilničarji. Prikrito točenje raznih mešanic pa mora prenehati, ker je to na veliko škodo poštenemu domačemu pridelku!

Predlanec v detelji. Po nemški detelji se mi je razširil predlanec (imenujejo ga tudi predenica, lasnik, žida ali hudičev bič) na več krajih, dasi sem sejal zajamčeno čisto seme. Prišel je torej na njivo po gnoju, po ptičih ali po vetru.

Vpraševal sem, s čim bi se ta zajedavka najhitreje in brez škode za deteljo zatrla. Svetovali so mi, naj preprežena mesta sežgem, potem pa prekopljem in nanovo obsejem. Ker se mi je zdelo škoda, da bi na deteljišču kuril in deteljo zatrl, poskusil sem raje z zeleno galico (železni vitrijol). Kupil sem kg à 20 h pri Piceku v Novem mestu. Raztopil sem na 10 litrov vode 1 kg te

galice in ko je po košnji detelja za dva prsta pognala, sem napadena mesta močno pregrabil in z vrtno škropilnico oškropil. Vspah je bil ta-le:

Poškropljena mesta so bila tako vžgana, da je vsakdo mislil, da so pogorela in da detelja ne bo več pognala. Toda, dasi je ostala detelja, ki ni bila s to mešanico poškropljena, rasla naprej, vendar je tudi na oškropljenih mestih v nekaj dneh začela detelja odganjati, je drugo v kratkem času dorasla in jo v rasti in črni barvi še prekosila. Zelena galica torej detelji ni nič škodovala, ampak le zatrla predenico, detelji pa koristila. Uporabo zelene galice je torej močno svetovati kmetom, ki jim predenica hoče uničiti deteljišče. Stroški za zeleno galico so neprimerno manjši od škode po predenici.

Pazi pa, da napadena mesta dobro poškropiš, zakaj kamor ne pade raztopina galice, tam predenica ostane. Škropi vsako mesto tudi pol metra bolj na široko, da boš vspeha tem bolj gotov. Pograbljeno predenico pospravi skrbno v predpasnik ali rjuho, da nič ne raztrošiš, kajti, če pade kaka nitka med deteljo, se lahko tam napravi novo predenično gnezdo. Toda nikdar ne dajaj predenice živini, da ti ne zboli in da jo potem z gnojem vnovič ne zaneseš na njive. Predenično seme je namreč tako trpežno, da se tudi v živalskem želodcu ne prekuha in pride v kaljivem stanu zopet na gnoj. Ako pri poznejši košnji vendarle zapaziš še kak šop predenice, polij jo z zeleno galico še enkrat in potem boš imel mir pred to nadlego.

Vabilo na redni občni zbor

Prve žrebljarske in železo-obrtne zadruga v Kropi in Kamnigoricí,

registrirane zadruga z omejeno zavezo,

ki se bo vršil v soboto, dne 21. septembra 1912 ob 2. uri popoldne v zadrugi tovarni v Kropi.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1911/12 ter razbremenitev načelstva.
3. Sklepanje o porabi čistega dobička.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Določitev pristopnin.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

K obilni vdeležbi vabi načelstvo.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bi bil sklepčen, se skliče čez osem dni drug občni zbor, ki bo sklepal veljavno brez ozira na število udeležnikov.

Vabilo na izredni občni zbor

Mlekarske zadruga na Brezovicí,

reg. zadr. z om. zav.,

ki se bo vršil dne 8. septembra 1912 ob 4. uri popoldne v Katoliškem domu na Brezovicí.

Dnevni red:

Prememba pravil.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se čez 14 dni na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrugnikov.

Vabilo na izredni občni zbor

Mlekarske zadruga v Srednji vasi v Tuhinjski dolini,

reg. zadr. z om. zav.

ki se bo vršil dne 29. septembra 1912 ob 2. uri popoldne v mlekarskih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo o izvršeni reviziji.
2. Sklepanje o razpustu zadruga.
3. Volitev likvidatorjev.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se čez 14 dni na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrugnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Koprivnici,

registrirane zadruga v neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 29. septembra 1912 ob 3. uri popoldne v posojilničnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za l. 1911.
5. Čitanje revizijskega poročila.
6. Spremenitev obrestne mere.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se tri tedne kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih zadrugnikov. Načelstvo.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Knežaku,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo,

ki se bo vršil dne 8. septembra 1912. ob 4. uri popoldne v zadrugi pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1911.
4. Prememba pravil.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov. Načelstvo.

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Šmartnu pri Kranju,
registr. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.	K
Posojila	407.226-79
Tekoči račun z zvezo	36.614-—
Inventar premični	1.154-77
Zaostale obresti od posojil.	7.227-27
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—
Stalna vloga Zadrudni zvezi	1.000-—
Gotovina 31. decembra 1911	8.000-64
Skupaj	462.223-47
Pasiva.	K
Deleži	672-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	452.838-48
Predplačane obresti posojil	173-20
Rezervni zaklad	6.515-34
Čisti dobiček	2.024-45
Skupaj	462.223-47
Denarni promet K	461.894-28
Stanje članov začetkom l. 1911.	166
Pristopilo	10
Odpadlo	8
Stanje koncem l. 1911	168

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Blagovici,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.	K
Posojila	230.630-07
Inventar premični	96-76
Zaostale obresti posojil	7.913-91
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—
Stalna vloga pri Zadrudni zvezi	1.000-—
Terjatev za krmo	1.436-02
Obresti za krmo	88-84
Gotovina 31. decembra 1911	19.122-79
Skupaj	261.288-39
Pasiva.	K
Deleži	250-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	252.278-54
Tekoči račun z zvezo	221-—
Predplačane obresti posojil	92-25
Prehodni	350-79
Rezervni zaklad	7.379-03
Čisti dobiček	716-78
Skupaj	261.288-39
Denarni promet K	342.699-37
Stanje članov začetkom l. 1911.	238
Pristopilo	12
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1911	250

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
za blejski kot na Bledu,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.	K
Posojila	449.663-06
Tekoči račun z zvezo	30.663-—
Inventar premični	275-08
Zaostale obresti posojil	4.491-48
Vrednost tiskovin	62-81
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—
Stalna vloga	1.000-—
Gotovina 31. decembra 1911	5.424-78
Skupaj	492.580-21
Pasiva.	K
Deleži	542-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	473.634-89
Predplačane obresti posojil	662-42
Rezervni zaklad	16.777-31
Čisti dobiček	963-59
Skupaj	492.580-21
Denarni promet K	562.473-38
Stanje članov začetkom l. 1911.	247
Pristopilo	25
Odpadlo	1
Stanje koncem l. 1911	271

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
na Blokah,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.	K
Posojila	393.942-33
Inventar premični	218-19
Inventar nepremični	4.023-88
Zaostale obresti posojil	17.313-83
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—
Delež pri Ljudski posojilnici	4-—
Gotovina 31. decembra 1911	3.892-30
Skupaj	420.394-53
Pasiva.	K
Deleži	728-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	292.824-56
Tekoči račun z Zvezo	107.454-—
Predplačane obresti posojil	291-76
Rezervni zaklad	16.140-08
Čisti dobiček	2.956-13
Skupaj	420.394-53
Denarni promet K	390.053-40
Stanje članov začetkom l. 1911.	368
Pristopilo	3
Izstopilo	7
Stanje koncem l. 1911	364

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Fari pri Kostelu,
reg. zad. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.	K
Posojila	150.712-70
Tekoči račun z zvezo	153.288-—
Inventar premični	290-28
Zaostale obresti posojil	917-51
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—
Gotovina 31. decembra 1911	1.058-94
Skupaj	307.267-43
Pasiva.	K
Deleži	380-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	300.372-75
Rezervni zaklad	4.916-15
Čisti dobiček	1.598-53
Skupaj	307.267-43
Denarni promet K	294.123-18
Stanje članov začetkom l. 1911.	170
Pristopilo	27
Odpadlo	7
Stanje koncem l. 1911	190

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Horjulu,
reg. zadruge z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.	K
Posojila	230.366-14
Tekoči račun z zvezo	7.527-11
Inventar premični	402-85
Tekoči račun s člani	46.116-86
Zaostale obresti posojil	12.216-94
Vrednost kolekov	41-30
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—
Delež pri Zadrudni tisk rni	500-—
Naložen denar	3.388-60
Naložena rezerva	15.714-34
Terjatev na vknjižini	351-47
Gotovina 31. decembra 1911	3.918-42
Skupaj	321.544-03
Pasiva.	K
Deleži	730-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	303.423-72
Predplačane obresti posojil	243-27
Rezervni zaklad	15.714-34
Dobiček iz leta 1910	976-08
Čisti dobiček	456-62
Skupaj	321.544-03
Denarni promet K	513.526-92
Stanje članov začetkom l. 1911.	311
Pristopilo	1
Odpadlo	4
Stanje koncem l. 1911	308

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
pri D. M. v Polju,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	172.692-96	
Inventar premični	28-49	
Zaostale obr. posojil	1.227-66	
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—	
Delnica „Union“	500-—	
Gotovina koncem l. 1911.	682-52	
Skupaj	176.131-63	
Pasiva.		K
Deleži	318-—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	131.671-08	
Tekoči račun z zvezo	38.245-—	
Predplačane obresti posojil	188-19	
Rezervni zaklad	3.997-02	
Čisti dobiček	1.712-34	
Skupaj	176.131-63	
Denarni promet	K 205.929-22	
Stanje članov začetkom l. 1911.	149	
Pristopilo	10	
Odpadlo	—	
Stanje koncem l. 1911	159	

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Preski,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	140.800-20	
Tekoči račun z zvezo	3.843-—	
Inventar premični	60-—	
Zaostale obresti posojil	831-46	
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—	
Naloženi denar	1.000-—	
Gotovina 31. decembra 1911	2.856-37	
Skupaj	150.391-03	
Pasiva.		K
Deleži	444-—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	144.079-96	
Predplačane obresti posojil	781-71	
Rezervni zaklad	3.741-71	
Čisti dobiček	1.343-65	
Skupaj	150.391-03	
Denarni promet	K 288.726-83	
Stanje članov začetkom l. 1911.	205	
Prirastlo	18	
Odpadlo	1	
Stanje koncem l. 1911	222	

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
na Radovci,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	88.467-12	
Inventar premični	208-70	
Zaostale obresti posojil	1.863-82	
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—	
Prehodni	46-25	
Gotovina 31. decembra 1911	464-47	
Skupaj	92.050-36	
Pasiva.		K
Deleži	276-—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	74.101-82	
Tekoči račun z zvezo	15.248-—	
Predplačane obresti posojil	327-51	
Rezervni zaklad	1.423-82	
Čisti dobiček	673-21	
Skupaj	92.050-36	
Denarni promet	K 89.454-29	
Stanje članov začetkom l. 1911.	127	
Pristopilo	11	
Izstopilo	—	
Stanje koncem l. 1911	138	

Bilanca
Posojilnice in hranilnice
v Rovtjah pri Logateu,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	248.696-10	
Tekoči računi	16.960-—	
Inventar premični	113-44	
Zaostale obresti posojil	6.161-09	
Vrednost kolekov	30-—	
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—	
Naložen denar	12.082-79	
Gotovina 31. decembra 1911	8.093-09	
Skupaj	293.136-51	
Pasiva.		K
Deleži	448-—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	257.073-72	
Tekoči račun z zvezo	21.582-—	
Tekoči račun s člani	1.950-—	
Rezervni zaklad	11.314-33	
Čisti dobiček	768-46	
Skupaj	293.136-51	
Denarni promet	K 331.648-89	
Stanje članov začetkom l. 1911.	236	
Pristopilo	3	
Odpadlo	16	
Stanje koncem l. 1911	224	

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Št. Rupertu,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	295.162-38	
Inventar premični	372-02	
Inventar nepremični	14.591-65	
Zaostale obresti posojil	9.343-19	
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—	
Delež pri Ljudski posojilnici	4-—	
Naložen denar	2.000-—	
Zaloga umetnih gnojil	97-67	
Posestvo	10.000-—	
Gotovina 31. decembra 1911	1.093-57	
Skupaj	333.664-48	
Pasiva.		K
Deleži	1.970-—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	283.372-63	
Tekoči račun z zvezo	34.416-—	
Predplačane obresti posojil	641-04	
Rezervni zaklad	9.805-47	
Čisti dobiček	3.458-88	
Skupaj	333.664-48	
Denarni promet	K 496.504-09	
Stanje članov začetkom l. 1911	358	
Pristopilo	43	
Odpadlo	7	
Stanje koncem l. 1911	394	

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v Senožečah,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva.		K
Posojila	72.559-31	
Zaostale obresti posojil	1.355-45	
Delež pri Zadrudni zvezi	1.000-—	
Delež pri Ljudski posojilnici	5-—	
Gotovina 31. decembra 1911	3.082-18	
Skupaj	78.001-94	
Pasiva.		K
Deleži	736-—	
Hranilne vloge s kapitalizo- vanimi obrestmi	26.060-22	
Tekoči račun z zvezo	40.614-—	
Predplačane obresti posojil	231-82	
Rezervni zaklad	9.887-03	
Čisti dobiček	472-87	
Skupaj	78.001-94	
Denarni promet	K 163.790-76	
Stanje članov začetkom l. 1911	366	
Pristopilo	4	
Odpadlo	3	
Stanje koncem l. 1911	367	

Bilanca
Hranilnice in posojilnice
v. Hrenovicah,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		180.916-88
Inventar premični		695-43
Inventar nepremični		13.359-99
Zaostale obresti posojil		4.992-08
Zaostalo povračilo stroškov		788-22
Delež pri Zadrudni zvezi		1.000-—
Delež pri Ljudski posojilnici		4-—
Stalna vloga		2.000-—
Naložen denar rezerv. zaklad		9.013-54
Gotovina 31. decembra 1911		4.521-93
Skupaj		217.292-07
Pasiva:		K
Deleži		1.980-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		134.526-81
Tekoči račun z zvezo		69.450-—
Predplačane obresti posojil		359-74
Rezervni zaklad		9.013-54
Čisti dobiček		1.961-98
Skupaj		217.292-07
Denarni promet	K	305.143-97
Stanje članov začetkom l. 1911		403
Prirastlo		3
Odpadlo		10
Stanje koncem l. 1911		396

Bilanca

Posojilnice v Košani,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		605.402-32
Inventar premični		88-70
Inventar nepremični		67.659-84
Zaostale obresti posojil		47.650-80
Delež pri Zadrudni zvezi		1.000-—
Vloga		5.000-—
Delež pri Unionu		500-—
Delež pri Ljudski posojilnici		5-—
Zemljišče		2.499-48
Gotovina 31. decembra		8.085-76
Skupaj		737.891-90
Pasiva:		K
Deleži		906-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		252.838-69
Tekoči račun z Zvezo		459.192-—
Predplačane obresti posojil		333-15
Dolg na pridobnin. davku		2.842-78
Rezervni zaklad z obrestmi		21.116-40
Čisti dobiček		662-88
Skupaj		737.891-90
Denarni promet	K	306.271-28
Stanje članov začetkom l. 1911		449
Prirastlo		4
Odpadlo		—
Stanje koncem l. 1911		453

Bilanca
Posojilnice v Sv. Križu pri
Kostanjevici,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		558.297-86
Inventar premični		148-36
Inventar nepremični		139-89
Zaostale obresti posojil		7.978-22
Delež pri Zadrudni zvezi		1.000-—
Tekoči račun poštne hranil.		100-—
Gotovina 31. decembra 1911		8.532-81
Skupaj		576.197-14
Pasiva:		K
Deleži		11.170-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		278.069-85
Tekoči račun z Zvezo		250.724-—
Predplačane obresti posojil		3.243-18
Izposojila		2.831-51
Rezervni zaklad		24.772-13
Čisti dobiček		5.386-47
Skupaj		576.197-14
Denarni promet	K	391.368-97
Stanje članov začetkom l. 1911.		1024
Prirastlo		25
Odpadlo		78
Stanje koncem l. 1911		971

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Leskovcu pri Krškem,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		148.899-79
Tekoči račun z Zvezo		2.180-—
Inventar premični		64-06
Zaostale obresti posojil		2.056-21
Delež pri Zadrudni zvezi		1.000-—
Gotovina 31. decembra 1911		4.159-28
Skupaj		158.359-34
Pasiva:		K
Deleži		952-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		148.651-35
Predplačane obresti posojil		456-26
Rezervni zaklad		7.156-42
Čisti dobiček		1.143-31
Skupaj		158.359-34
Denarni promet	K	232.867-70
Stanje članov začetkom l. 1911		466
Prirastlo		12
Odpadlo		2
Stanje koncem l. 1911		476

Bilanca

Ljudske hranilnice in posojilnice
v Moravčah,

reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		323.585-04
Tekoči račun z Zvezo		11.915-—
Inventar premični		162-95
Inventar nepremični		19.837-08
Zaostale obresti posojil		2.069-04
Delež pri Zadrudni zvezi		1.000-—
Delež pri Kitarški zadrugi v Domžalah		100-—
Začasna posojila		502-—
Gotovina 31. decembra 1911		12.072-26
Skupaj		371.243-37
Pasiva:		K
Deleži		524-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		364.056-73
Predplačane obresti posojil		1.417-66
Rezervni zaklad		3.907-14
Čisti dobiček		1.337-84
Skupaj		371.243-37
Denarni promet	K	540.939-44
Stanje članov začetkom l. 1911		202
Prirastlo		60
Odpadlo		—
Stanje koncem l. 1911		262

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Polhovem Gradcu,

reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1911.

Aktiva:		K
Posojila		121.704-49
Tekoči račun z zvezo		218.227-—
Inventar premični		196-20
Zaostale obresti posojil		527-39
Delež pri Zadrudni zvezi		1.000-—
Delež pri Unionu		1.000-—
Delež pri Zadrudni tiskarni		500-—
Delež pri Ljudski posojilnici		4-—
Gotovina 31. decembra 1911		6.799-85
Skupaj		349.958-93
Pasiva:		K
Deleži		352-—
Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi		337.963-88
Rezervni zaklad		10.637-45
Čisti dobiček		1.005-60
Skupaj		349.958-93
Denarni promet	K	229.709-49
Stanje članov začetkom l. 1911		172
Prirastlo		4
Odpadlo		—
Stanje koncem l. 1911		176